Vysoká škola ekonomická v Praze

Národohospodářská fakulta

Hlavní specializace: Regionální rozvoj

UPLATŇOVÁNÍ MÍSTNÍ AGENDY 21 POMOCÍ PROJEKTU ZDRAVÝCH MĚST V ČR A JEJÍ SOCIOEKONOMICKÉ DOPADY NA PŘÍKLADU MĚST TŘEBOŇ A CHRUDIMI

bakalářská práce

Autor: Karolína Míková

Vedoucí práce: Ing. Hana Černá Silovská, Ph.D.

Rok: 2018

Prohlašuji na svou čest, že jsem bakalářskou práci na téma „Uplatňování Místní Agendy 21 pomocí projektu Zdravých Měst v ČR a její socioekonomické dopady na příkladu měst Třeboně a Chrudimi“ vypracovala samostatně a s použitím uvedené literatury.

Karolína Míková

V Praze, dne 5. prosince 2018

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala mé vedoucí práce Ing. Haně Černé Silovské, Ph. D, za cenné rady a připomínky, které přispěly k vypracování této bakalářské práce. Také děkuji koordinátorce projektu Zdravých Měst v Třeboni, paní Ing. Petře Mejdrechové a koordinátorce projektu Zdravých Měst v Chrudimi, paní Šárce Trunečkové, DiS, za poskytnuté rady a informace, které mi pomohly k vypracování praktické části této práce.

Vysoká škola ekonomická v Praze
Katedra regionálních studií

Národohospodářská fakulta
Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Zpracovatelka: **Karolína Míková**

Studijní program: Ekonomie a hospodářská správa

Obor: Veřejná správa a regionální rozvoj

Název tématu: **Uplatňování Místní Agendy 21 pomocí projektu Zdravých Měst v ČR a její socioekonomické dopady na příkladu měst Třeboně a Chrudimi**

Zásady pro vypracování:

1. Projekt Zdravá Města napomáhá svým členům s realizováním projektů podporující regionální rozvoj a v rámci toho poskytuje městům finanční podporu. Cílem této práce je identifikovat a porovnat rozdíly ve využívání financí získaných z projektu Zdravých měst mezi městy Třeboní a Chrudimí. Dále bude vytvořena analýza ukazující, na jaké typy projektů jsou finance využívány a jak velkou část tyto dotace tvoří na městském rozpočtu. Vybraná města jsou zapojena do projektu Zdravých měst již více než 10 let a jsou na vysoké úrovni. Hypotézou je, že město Chrudim využívá tyto finance lépe, jelikož dosahuje nejvyšší úrovně A v rámci projektu Zdravých měst.
2. Udržitelný rozvoj je stále aktuální téma a mnoho měst nemá přesný postup, jak ho začlenit do svého plánování. S tímto problémem pomáhá projekt Zdravá města, který nabízí inspiraci pro města, školí zaměstnance, pomáhá se získáváním dotací a vytváří síť měst, které vzájemně mohou spolupracovat. Projekt Zdravá města pomáhá naplňovat Místní Agendu 21, která byla schválena v roce 1992 jako globální iniciativa pro rozvoj měst a obcí v souladu s principy udržitelného rozvoje. Tato práce bude přínosná jak pro města, která se do programu teprve chtějí zapojit, tak i pro municipality, které by chtěly rozšířit své aktivity v rámci projektu Zdravá města.
3. V teoretické části budou objasněny dva ekonomické směry, neoklasická environmentální ekonomie a ekologická ekonomie. Oba směry se věnují zabezpečení udržitelného rozvoje a ochraně životního prostředí, ale jejich pohledy na danou problematiku se značně liší.
4. V rámci praktické části bude představena Místní Agenda 21, ze které vychází projekt Zdravá města v ČR. Agenda 21 má 10 pilířů působení a tato práce bude zaměřena na finanční stránku, jakožto důležitou část při realizaci projektů. Následovat bude krátké představení měst Třeboně a Chrudimi a bude provedena analýza aktivit měst v rámci projektu Zdravá Města. Dále bude provedena komparativní analýza městských rozpočtů se zaměřením na část kapitálových příjmů, a to hlavně příjmů získaných díky participaci v projektu Zdravá Města. Hlavním úkolem bude zjistit, jaké dotace města získávala vrámci projektu Zdravých Měst, na jaké typy aktivit byly tyto dotace získány a jaké jsou možné příčiny rozdílného využití dotací. K porovnání využívání dotací bude využito veřejně přístupných informací z městských rozpočtů za posledních 5 let a kvalitativní výzkum proveden formou rozhovoru s vedoucími projektů v městě Třeboni a Chrudimi. Cílem bude zjistit, jak vnímají možnost získávání dotací, zda hrají tyto finanční prostředky pro město významnou roli a zda směřují tyto finance převážně na určitý typ projektů, nebo dle potřeby.
5. Klíčová slova: Místní Agenda 21, Projekt Zdravá města, Teorie fiskálního federalismu, Environmentální ekonomie, Město Třeboň, Město Chrudim

Rozsah práce: 50 stran

Seznam odborné literatury:

1. ČADIL, J. Regionální ekonomie. Teorie a aplikace. Praha: C. H. Beck, 2010. 1. vyd. ISBN 978-80-7400-191-8
2. HOLMAN, R. a kolektiv. Dějiny ekonomického myšlení. Praha: C.H.Beck, 2005. 3. vyd. ISBN 80-7179-380-9.
3. NOVÁČEK, P. Udržitelný rozvoj. Olomouc: Papírtisk, 2010. 1. vyd. ISBN 978-80-244-2514-6
4. SLAVÍKOVÁ, L. Ekonomie životního prostředí – teorie a politika. Praha: Nakladatelství Alfa, 2012. 1. vyd. ISBN 978-80-87197-45-5
5. ŠAUER, P. Základy ekonomiky životního prostředí I. Praha: Nakladatelství a vydavatelství litomyšlského semináře, 2008. ISBN 978-80-86709-13-0
6. ŠVEC, P. Národní síť Zdravých měst ČR: Jak Zdravá města v České republice podporují místní Agendy 21. Praha: Český ekologický ústav, 2001. 1. vyd. 8 s
7. TER – MINASIAN, T. Fiscal Federalism in Theory & Practice . Washington: International Monetary Fund, 1997. ISBN 155 – 77 – 56635

Datum zadání bakalářské práce: září 2018

Termín odevzdání bakalářské práce: prosinec 2018

Karolína Míková
Řešitelka

Ing. Hana Černá Silovská, Ph.D.
Vedoucí práce

doc. Ing. Petr Toth, Ph.D.
Vedoucí katedry

prof. Ing. Zdeněk Chytil, CSc.
Děkan NF VŠE

Abstrakt

Projekt Zdravá Města byl založen Světovou zdravotní organizací v roce 1988 a v České republice je uplatňován již více než 20 let. Cílem tohoto projektu je ukázat městům směr, jakým se ubírat v rámci veřejného plánování, aby se dosáhlo vyšší kvality životního stylu pro obyvatele. To zahrnuje kvalitní životní prostředí, sociální a zdravotní zajištění, otevřenost města v rámci rozhodování a mnohé další.

Bakalářská práce je zaměřena na komparaci dvou měst, která se aktivně do projektu Zdravá Města zapojují. Pozornost je věnována aktivitám, které ve městě pod záštitou projektu proběhly a financím, které byly alespoň za částečné podpory projektu získány. Na základě osobních rozhovorů s koordinátorkami projektu v obou městech bylo zjištěno, že finanční dotace v městě Třeboni jsou získávány především na tzv. měkké projekty (a to především na jeden konkrétní projekt opakovaně), zatímco město Chrudim využívá tyto dotace komplexně jak na tzv. tvrdé projekty, tak na tzv. měkké projekty. Z finančních závěrečných účtů měst byla verifikována hypotéza, tj. že město Chrudim získává více dotací a využívá je komplexněji. Bakalářská práce zároveň přináší přehled o aktivitách, které mohou být v rámci projektu realizovány.

Klíčová slova: Projekt Zdravá Města, Národní síť Zdravých měst ČR, Fórum Zdravého Města, trvale udržitelný rozvoj, město Třeboň, město Chrudim

JEL klasifikace: B13, H75, I31, Q01

Abstract

The Healthy Cities Project was created by the World Health Organization and has been running in the Czech Republic for over 20 years now. The project aims to apply Sustainable Development into municipal planning in order to increase the quality of life for residents. This includes improvement of the environment, promoting social and health security, transparency of the municipal planning amongst other activities.

This bachelor thesis compares two cities (Třeboň and Chrudim), which are active members of Healthy Cities Project, to test the main hypothesis that "Chrudim receives more financial grants and use them more diversely". The main measurable variables were the activities organized on behalf of the initiative and the financial grants received by the cities for being part of the project. Personal interviews with coordinators of the project and evaluating final financial reports in both cities revealed that all financial grants that Třeboň received were used on soft projects. By contrast, Chrudim's financial grants were used for either soft or hard projects and were received more often, confirming the main hypothesis.

Key words: Healthy Cities Projects, National Healthy Cities Network of the Czech Republic, Future Cities Forum 10, Sustainable Development, town Třeboň, town Chrudim

JEL Classification: B13, H75, I31, Q01

Obsah

Úvod…. 9
1. Neoklasická environmentální ekonomie a ekologická ekonomie 11
1.1 Neoklasická environmentální ekonomie 12
1.2 Ekologická ekonomie....14
2. Místní Agenda 21 a projekt Zdravá Města v ČR 17
2.1 Místní Agenda 21 17
2.2 Projekt Zdravá Města v České republice 20
3. Participace měst Třeboně a Chrudimi v projektu Zdravých Měst....22
3.1 Základní socioekonomická charakteristika města Třeboně 22
3.2 Projekty vedené pod záštitou Zdravých Měst v Třeboni 25
3.3 Rozhovor s koordinátorkou projektu Zdravých Měst v Třeboni....34
3.4 Základní socioekonomická charakteristika Města Chrudimi 35
3.5 Projekty vedené pod záštitou Zdravých Měst v Chrudimi 38
3.6 Rozhovor s koordinátorkou projektu Zdravých Měst v Chrudimi....47
4. Porovnání příjmů získaných díky participaci v projektu Zdravých Měst 50
4.1 Finanční přehled projektu Zdravá Města v Třeboni 50
4.2 Finanční přehled projektu Zdravá Města v Chrudimi 51
Závěr… 57
Seznam použitých zkratek....59
Seznam použitých obrázků a grafů 60
Seznam použité literatury: 61
Seznam příloh 70

Úvod

Trvale udržitelný rozvoj je pojem, který definovala Organizace spojených národů již v roce 1987 a označila ho za takový rozvoj, při kterém naplňujeme potřeby přítomných generací, aniž by byla ohrožena schopnost budoucích generací naplňovat potřeby své. Následně v roce 1988 na světovém summitu OSN byl založen projekt Zdravá Města, který má za cíl zlepšení udržitelného rozvoje a kvality života obyvatel. Tato bakalářská práce je zaměřena právě na projekt Zdravá Města, který je v České republice uplatňován již od roku 1994. Momentálně je zapojeno 131 členů a spadá pod něj přibližně 51 % obyvatel České republiky. (United Nations: Report of the World Comission on Environment and Development: Our Common Future, 1987)

Zdravá Města jsou shlukována do národních sítí, které koordinují projekt v dané zemi. V České republice zaštiťuje projekt Zdravá Města Národní síť Zdravých měst ČR, která svým členům poskytuje odborné metody měření udržitelného rozvoje, systematické vzdělávání a poskytování online metodiky. Právě díky pomoci od Národní sítě Zdravých měst ČR mohou členská města, či organizace získat dotaci na projekt, který je v souladu s udržitelným rozvojem, nebo vychází z požadavků obyvatel města.

V teoretické části jsou popsány dva základní ekonomické pohledy na udržitelný rozvoj, a to neoklasická environmentální ekonomie, která vznikla na základech neoklasické ekonomie a zastává antropocentristický přístup a environmentální ekonomie, která vznikla z ekocentrické etiky. V kapitole jsou vymezeny základní pojmy, které dané ekonomické směry využívaly a popsány jejich postoje k udržitelnému rozvoji.

Cílem této bakalářské práce je identifikovat a porovnat rozdíly ve využívání financí získaných díky participaci v projektu Zdravá Města, a to mezi městy Třeboní a Chrudimí. Hlavní metodika, která byla v práci použita spočívala ve vyhledávání a shromažďování dat a informací, které byly následně analyzovány a interpretovány. K tomu bylo využito rešerše literatury, analýzy a syntézy dat a rozhovorů s koordinátorkami projektu.

Tato práce má za cíl ověřit, či vyvrátit hypotézu, která říká, že město Chrudim získává více dotací a využívá je komplexněji. Dalším cílem je zjistit na jaký typ projektů dotace především směřují a jakou část tyto dotace tvoří na městském rozpočtu. K dosažení těchto závěrů byla provedena analýza činností obou měst v rámci projektu Zdravá Města, a to za posledních 5 let. V této práci jsou podrobně rozebrány Fóra Zdravých Měst, ze kterých vznikají základní problémy města, kterými se město musí následující rok zabývat. V práci

je také popsané, jakým způsobem město postupovalo k řešení těchto problémů. Do této analýzy jsou zahrnuty roky 2014 až 2017, jelikož výsledky projektů z roku 2018 budou k dispozici až následující rok.

Jako další část byla provedena analýza závěrečných finančních účtů měst. Město Chrudim má velmi obsáhlý rozpočet a jelikož projekt Zdravá Města zasahuje téměř do všech částí městského úřadu, tak bylo využito pomoci koordinátorky Zdravých Měst Chrudimi, paní Šárky Trunečkové, která identifikovala projekty, které s projektem Zdravých Měst souvisely. Město Třeboň vynakládá na projekt Zdravá Města nižší finanční částku a finanční rozpočet projektu mají shrnutý ve výročních zprávách, což zjednodušilo dohledávání potřebných informací.

1. Neoklasická environmentální ekonomie a ekologická ekonomie

Po ukončení druhé světové války se většina zemí zaměřila na obnovu měst, rozvoje ekonomiky, politiky a sociálního systému. Během 60. a 70. let se ekonomové začali zabývat vztahem mezi ekonomií, životním prostředím a udržitelnou spotřebou pro společnost. Robert Solow v roce 1974 zveřejnil článek „*The Economics of Resources or the Resources of Economics*“, (Solow, R., 1974) ve kterém charakterizoval udržitelné tempo spotřeby přírodních zdrojů a podporoval šíření inovací a technologií, které by se vyrovnali tempu růstu obyvatelstva. Wiliam Nordhaus se ve svém díle zabývá myšlenkou, jak zajistit stejnou, nebo i vyšší životní úroveň do budoucna, při čemž tato myšlenka byla rozdělena do tří částí: ekonomické, které se zabývala ekonomickým růstem, environmentální, která se zabývala přírodními zdroji a jejich čerpáním a sociální stránkou zaměřenou na růst obyvatelstva. Ekonomové se svými názory různí v pohledu na roli přírodního kapitálu v celkové zásobě kapitálu. Ten se skládá z přírodního kapitálu (zahrnující obnovitelné a neobnovitelné přírodní zdroje), fyzického kapitálu (vyrobené statky, které prošly trhem) a lidského kapitálu (vzdělanost obyvatel, zdraví, kultura a další). (Louda a Jílková, 2012), (Šauer, 2008)

Základními ekonomickými směry, které se zabývají vztahem člověka k přírodním zdrojům je neoklasická environmentální ekonomie a ekologická ekonomie. Oba směry mají své zastánce a v průběhu času se jejich vliv na společnost měnil. V 70. letech minulého století dominovala neoklasická environmentální ekonomie, zatímco v 90. letech si svou převahu získala ekonomická teorie. Rozdíl mezi těmito dvěma směry by se dal určit podle odpovědí na následujících dvě otázky:

1. Co je příčinou degradace životního prostředí?
2. Jak má být dosaženo žádoucí míry jeho ochrany?

Neoklasická environmentální ekonomie vidí v ekonomice tržní selhání, která se mají napravovat pomocí vymáhání pigouviánských daní a dotací. Hovoří tak o externalitách, které na trhu vznikly a jedině tímto způsobem je možné externality regulovat. Přírodní zdroje tak chápají jako veřejné statky, které mají být nerivalitní ve spotřebě a pro společnost nedělitelné. Ekologická ekonomie zastává opačný přístup, který degradaci přírodních zdrojů vidí hlavně v nesprávném rozdělení a nakládání s nimi. Řešením by tak bylo lepší rozdělení přírodních zdrojů a zapojení na komunální úrovni při rozhodování o jejich alokaci. (Slavíková, 2012)

1.1 Neoklasická environmentální ekonomie

Neoklasická environmentální ekonomie představuje hlavní myšlenkový proud v rámci ekonomie životního prostředí. Hlavními zástupci tohoto ekonomického směru jsou David Pearce, Charles Kolstad, Tom Tietenberg a Nick Hanley. Tato teorie přímo navazuje na neoklasickou ekonomii, z které se zabývala především dvěma problémy. V rámci **teorie tržní rovnováhy** vznikl model dokonale konkurenčního trhu, na kterém je po splnění předpokladů nabídka a poptávka v rovnováze. Tedy výstup na dokonale konkurenčních trzích se jeví jako optimální. Dále se v rámci **teorie blahobytu** zjišťovalo, jak dosáhnout největšího blahobytu společnosti, v rámci obchodovatelných statků. Tato teorie byla zaměřena na měřitelnosti užitku každého jedince s ideou přerozdělování bohatství ve společnosti. Dalším předpokladem je, že při odebrání části příjmu bohatší vrstvy a předání chudší vrstvě, společenský užitek celkově vzroste, jelikož přidaný užitek chudých je větší než odebraný užitek bohatých. Tato teorie byla částečně převzatá z Benthamova utilitarismu, která byla později kritizována kvůli myšlence měřitelnosti užitku každé osoby a předpokladu stejných preferencí obyvatel. Environmentální ekonomie také využívá teorii blahobytu, avšak k obchodovatelným statkům jsou přidány i neobchodovatelné statky, jako je kvalita životního prostředí a přírodní zdroje. Hlavní inspirací pro vznik environmentální ekonomie je Arthur Pigoua, který je považován za hlavního představitele tradiční neoklasické ekonomie blahobytu. V rámci využívání dostupných zdrojů přišel na výskyt tzv. „externalit“, které se snažil použitím vhodných daní a sankcí odstranit. (Slavíková, 2012)

Environmentální ekonomie zastává antropocentristický přístup, kdy na člověka je nahlíženo primárně jako na spotřebitele a životní prostředí je chápáno jako prostředí pro zdravý život a zdroj obnovitelných i neobnovitelných přírodních zdrojů. Environmentální ekonomie vychází z marginalistického pojetí neoklasické ekonomie, které využívá subjektivní hodnocení užitků a jejich neměřitelnost. Zároveň akceptuje objektivní odvození nákladů, například z tržních cen, což je označováno jako metodologický dualismus. (Holman a kolektiv, 2005)

Neoklasická environmentální ekonomie vychází z hlavního mikroekonomického proudu, který říká, že každému jedinci spotřeba přináší užitek nezávisle na tom, zda tento statek je zpoplatněný, nebo volně přístupný. Každý jedinec je zároveň omezen jeho rozpočtovým omezením a může se rozhodnout o jeho optimální spotřebě, což mu přinese určitou výši blahobytu. Z pohledu neměřitelnosti užitku není možné přesně vyčíslit hodnotu každého statku, je však ale možné porovnat kombinace jejich užitků a seřadit je podle

preference. Jediným objektivním měřítkem užitku je tržní cena neboli cena, za kterou je jedinec ochoten si daný statek koupit. Z těchto poznatků lze definovat ekonomickou hodnotu statku, která je rovna ochotě platit za daný statek. Z této hodnoty environmentální ekonomie vypočítává výši vzniklých externalit a optimum míry znečištění životního prostředí. (Slavíková, 2012)

Hodnota statků životního prostředí lze rozdělit na dvě následovné skupiny, na **hodnotu užitnou**, která souvisí s přímým využíváním přírodního zdroje (například využívání lesů k produkci dřeva) a na skupinu statků s **hodnotou neužitnou**, tedy na skupinu statků, které nám přímo nepřináší užitek, ale je zde vědomí, že další generace z těchto statků získají užitek (zachování deštných lesů). (Slavíková, 2012)

Statky životního prostředí mají často velmi nízkou hodnotu, nebo nemají žádnou i přes to, že přináší vysoký užitek, jako například čisté ovzduší. Jedná se hlavně o volně přístupné statky, které nejsou obchodovány, a pokud jsou, tak jejich cena je značně zkreslena (například cena lesa se odráží od hodnoty produkce dřeva a další faktory nejsou brány v potaz). (Slavíková, 2012)

Neoklasická environmentální ekonomie předpokládá tržní selhání, která jsou příčinou poškozování životního prostředí. Tržní selhání vzniká u neobchodovatelných statků, kde dochází k jejich nadměrnému využití a nesprávné alokaci. V souvislosti s životním prostředí se rozlišují dva typy tržního selhání – externality a veřejné statky. (Holman a kolektiv, 2005)

Externalita je vedlejší efekt určitého chování jedince, který ovlivňuje ostatní osoby, a to buď kladně, nebo záporně. Negativní externality vznikají, pokud ekonomický subjekt nenese veškeré náklady svého chování a část nákladů přenáší na společnost. Pozitivní externality vznikají jako vedlejší efekt jednání jedince, který přináší dalšímu člověku nezamýšlený prospěch. Externality vznikají díky vyšší spotřebě, či výrobě daného statku, než je společensky optimální. Neoklasická environmentální ekonomie pracuje s rostoucí křivkou mezních externích nákladů. Tato křivka znázorňuje nelineární nárůst externích nákladů – každá další jednotka znečištění, či poškození životního prostředí přináší vyšší externí náklady. (Slavíková, 2012)

Druhá skupina důvodu vzniku tržních selhání jsou **veřejné statky**. Ty se vyznačují nevylučitelností ze spotřeby a nerivalitou ve spotřebě. (Samuelson, 1954) Typickým příkladem je vzduch, veřejné osvětlení, veřejná zeleň a další. Za vylučitelný statek ze spotřeby lze považovat statek u kterého se dá omezit spotřeba pouze na danou skupinu spotřebitelů (například zavedením poplatku). Za rivalitní statek lze označit statek, jehož spotřeba prvního spotřebitele snižuje dostupné množství statku pro další spotřebitele.

Nabídka veřejných statků je řízena vládou a jejich provoz je hrazen z veřejných rozpočtů. Množství veřejných statků je v praxi ovlivněno politickým rozhodnutím. (Slavíková, 2012)

Enviromentální ekonomové si uvědomovali, že nelze dosáhnout nulového znečištění životního prostředí, jelikož náklady na ochranu životního prostředí by byly extrémně vysoké. Kompromisem je **optimální míra znečištění životního prostředí**, která přináší společnosti nejvyšší blahobyt a zároveň úroveň znečištění přináší společnosti nejnižší náklady. Znečištění životního prostředí lze snížit omezením výroby, nebo zlepšením technologií při výrobě, což ale vede k vyšším společenským nákladům. Environmentální ekonomové se proto rozhodli najít optimum, kde se mezní náklady na zamezení znečištění rovnají mezním externím nákladům. Model stanovení optimální kvality životního prostředí, kde by docházelo k produkci nezbytných statků a služeb a zároveň by se zamezovalo nadměrnému znečištění životního prostředí je ovšem vzdálený od reality. Kvůli nevyčíslitelným hodnotám za znečištění životního prostředí, neochotě platit za statky životního prostředí a vysokým nákladům na zamezení znečištění, nelze dovést ekonomiku do optimálního bodu. (Slavíková, 2012)

Ačkoli neoklasická environmentální ekonomie čelí několika kritikám například kvůli předpokladu nechybující vlády, tak je stále významným a rozvíjejícím se ekonomickým oborem, na který navazují další vědecké publikace, zaměřující se na výpočet výše externalit, ekonomické hodnoty přírodních statků a další. (Slavíková, 2012)

1.2 Ekologická ekonomie

Ekologická ekonomie vznikla v 70. letech dvacátého století jako kritická alternativa k neoklasické environmentální ekonomii. Hlavními zástupci jsou: Kenneth Boulding, Herman Daly a Robert Costanza. Ekologická ekonomie studuje vzájemné vztahy a interakce mezi společností a ekosystémy. Lidská společnost je brána jako část ekologického systému, avšak svou nadměrnou sociální a ekonomickou aktivitou se z tohoto systému značně odlišuje. Ekologičtí ekonomové kladou důraz na provázanost životního prostředí s hospodářským systémem, bez kterého by se lidský druh neobešel. (Slavíková, 2012)

Oproti neoklasické environmentální ekonomii lidský druh není považován za středobod veškerého dění a hlavní kritika padá na vypočítávání optima poškozování životního prostředí závislé na preferencích lidí. Ekologičtí ekonomové mají za cíl vychovat člověka, který by ve svých preferencích více zohledňoval ochranu životního prostředí. (Slavíková, 2012)

Své původy má ekologická ekonomie v ekocentrické etice, která se zaměřuje na hodnoty komplexních ekosystémů, místo zohledňování subjektivních preferencí jednotlivců. Nadřazována je funkčnost ekosystémů jako celků. Výsledkem těchto myšlenek je udržení rozvoje společnosti zároveň s životním prostředím. Hodnota životního prostředí je nevyčíslitelná, ale místo toho se využívá preferenční hodnocení na globální úrovni. (Slavíková, 2012)

Ekologická ekonomie přímo nenavazuje na určitý ekonomický směr, spíše je označována za transdisciplinární vědu, na které se podílejí ekonomové, ekologové i zainteresovaná veřejnost a jejíž cílem je vyvinout společný metodologický aparát. Z ekologie byla přebrána teorie únosné kapacity prostředí, která říká, že dokud je počet jedinců nižší, než je únosná míra, tak se daný druh rozmnožuje, pokud je ale počet jedinců daného druhu vyšší, než je únosná míra, tak jejich životní prostředí není schopno všechny uživit a dojde k postupnému vymírání daného duhu. Další převzatá teorie je ekologická stabilita ekosystémů, která říká, že ekosystém je schopen se do určité míry přizpůsobit zvláštním podmínkám, nebo se v určitém čase obnovit při narušení. Ekosystémy mohou být vůči daným typům narušení odolnější než vůči jiným, například daný typ ekosystému se může přizpůsobit dlouhému období sucha, ale není odolný vůči jinému typu narušení. (Slavíková, 2012)

Z ekonomie si ekologická ekonomie převzala Maltusiánskou populační teorii, která říká, že při exponenciálním růstu populace se dosáhne produkční hranice v zemědělství a nebude možné uživit více lidí. Thomas Malthus ovšem nepředpokládal vývoj technologií, který může zvýšit produkci. (Holman a kolektiv, 2005), (Samuelson, 1954)

Další inspiraci si ekologičtí ekonomové přebírají od Bouldinga, který přirovnal společnost k posádce na vesmírné lodi s omezenými zdroji, s kterými se musí udržitelně pracovat. Udržitelnost může být definována jako „zachování schopnosti propojeného socio-ekologického systému kontinuálně uspokojovat potřeby lidí až do daleké budoucnosti.“. (Common a Stagl, 2005) Organizace spojených národů tento pojem definovala následovně: „Trvale udržitelný rozvoj je takový rozvoj, který zajistí potřeby současných generací, aniž by to omezovalo uspokojování potřeb generací budoucích.“. (United Nations, 1987)

Ekologičtí ekonomové prosazují koncept tzv. silné udržitelnosti, který předkládá funkci přírody s jejími přírodními zdroji za nenahraditelné a její substituce jinými formami kapitálu není možná. (Slavíková, 2012)

Ekologičtí ekonomové tak nabídli alternativu k neoklasické environmentální ekonomii, rozvinuli koncept udržitelnosti a poukázali na limity ekonomického růstu. Na

rozdíl od neoklasické environmentální ekonomiky, která pokládala postoj k vládním selháním za nezásadní, ekologičtí ekonomové to považovali za negativní vliv, který lze překonat tlakem občanské společnosti. Neoklasičtí environmentální ekonomové pokládali antropocentrismus jako správný přístup k hodnotě životního prostředí, ekologičtí ekonomové využívali ekocentrismus. A liší se i metody výzkumu, které dané směry využívají, neoklasická environmentální ekonomie využívá abstraktně-deduktivních postupů, zatímco ekologická ekonomie empiricko-deduktivních postupů. Oba ekonomické směry zastávají jinou míru udržitelnosti, různí se i ekonomické přístupy k udržitelnosti, avšak oba směry zastávají ochranu životního prostředí. (Slavíková, 2012)

2. Místní Agenda 21 a projekt Zdravá Města v ČR

„Zdravé Město“ je prestižní označení pro města, která se aktivně zapojují do projektu Zdravá Města, který je zastřešen Organizací spojených národů, a hlavně její částí Světové zdravotnické organizace. Města, která se do projektu zapojují se shlukují do Národních sítí Zdravých měst ČR a v současnosti vzniká i celoevropská síť. (Národní síť Zdravých měst ČR: Jak Zdravá města v České republice podporují místní Agendy 21, 2001)

Vznik projektu Zdravá Města a Národní sítě Zdravých měst ČR byl iniciován Světovou zdravotnickou organizací v roce 1988, Česká republika se do projektu zapojila v roce 1994 s jedenácti městy. Hlavním posláním Národní sítě Zdravých měst ČR je podporování udržitelného rozvoje, vytváření podmínek pro vhodné sociální prostředí, podpora zdraví a kvality života obyvatel. K dosažení vytyčených cílů je nutné postupovat dle komplexně vytvořeného strategického rozvoje. Tyto strategické rozvoje se řídí dle metodiky Místní Agendy 21. (Národní síť Zdravých měst ČR: Jak Zdravá města v České republice podporují místní Agendy 21, 2001)

2.1 Místní Agenda 21

Místní Agenda 21 je program rozvoje obcí, nebo (mikro)regionů, který uplatňuje principy udržitelného rozvoje a zaměřuje se na vyvážený rozvoj životního prostředí, ekonomické a sociální oblasti. Na realizaci Místní Agendy 21 by se v co největší míře měla podílet veřejnost. (Národní síť Zdravých měst ČR: Jak Zdravá města v České republice podporují místní Agendy 21, 2001)

Místní Agenda 21 vznikla v roce 1992 ve městě Rio de Janeiro na konferenci Spojených národů. Cílem této konference bylo vytvořit nezávazný program na další tisíciletí, který by pomohl určit směr udržitelného rozvoje, životního prostředí a využití obnovitelných zdrojů. Popudem pro tuto konferenci byla snaha členských zemí kooperovat dohromady na mezinárodních problémech, jelikož řešení těchto problémů na státní úrovni nemá dostatečný vliv jako při nadnárodní spolupráci a zapojení více států. Místní Agenda 21 je také známa pod názvem ‘Deklarace z Rio de Janeira o životním prostředí a rozvoji’. Plán byl okamžitě přijat 178 zeměmi a její uplatnění je rozděleno na několik částí: globální, národní a lokální. (United Nations: Report of the World Comission on Environment and Development: Our

Common Future, 1987), (*Report of the United Nations Conference on Environment and Development*, 1992)

Místní Agenda 21 považuje za hlavního aktéra místní samosprávu a státní správu a chce jednotlivé úkoly přerozdělit na nižší správní celky, které mají více informací k jednotlivým místním celkům, a tedy budou problémy řešit individuálně a efektivněji než vyšší správní celky. Cílem celého projektu je zlepšení kvality života občanů ve všech aspektech. Řádná správa věcí veřejných má být založena na otevřenosti, zodpovědnosti a efektivnosti institucí, na účasti veřejnosti na rozhodovacích a dalších procesech; zahrnuje transparentnost, bezúhonnost, vhodný management, efektivní a dostupné služby, partnerství mezi sektory a neustálý rozvoj institucí veřejné správy. Přijímané strategie na mezinárodní či národní úrovni by měly mít jasnou spojitost s konkrétními aktivitami úřadů územní veřejné správy. (Úvodní stránka MA 21, 2018)

Místní Agenda 21 je jedním z komplexních nástrojů pro měření a hodnocení udržitelného rozvoje na místní či regionální úrovni. Metoda systematicky hodnotí postup veřejné správy s důrazem na základní oblasti:

- Stav a trendy udržitelného rozvoje v místě regionu
- Strategické řízení
- Zapojování veřejnosti
- Budování místního partnerství

V roce 2003 byla v České republice vytvořena Pracovní skupina pro Místní Agendu 21 ve spolupráci Ministerstva životního prostředí a Národní sítě Zdravých měst ČR. O několik let později se Pracovní skupina pro Místní Agendu 21 stala orgánem Rady vlády pro udržitelný rozvoj. V roce 2012 Česká republika schválila dokument „Koncepce podpory Místní Agendy 21 v ČR do roku 2020“ později v roce 2015 vláda schválila i druhý akční plán Místní Agendy 21. První finanční podpora přišla od Ministerstva životního prostředí formou Revolvingového fondu. V současné době pokračuje finanční podpora ze strany Ministerstva životního prostředí, dále se na tento dokument vztahuje finanční podpora od Evropské Unie, a to v letech 2014-2020. V roce 2006 byla Místní Agenda 21 začleněna Ministerstvem vnitra mezi oficiální metody kvality ve veřejné správě ČR. (Úvodní stránka MA 21, 2018)

Místní Agenda 21 je respektována širokou společností a je podporována z politické strany. Politická prezentace umožňuje realizaci agendy díky finanční a právní podpoře. Rizikem politické podpory však může být nestabilita politiky v České republice a nevymahatelnost výkonu agendy, jelikož se jedná o dobrovolný program. Do programu Místní Agendy 21 se zapojilo značné množství českých obcí. Pro rozlišení pokročilosti obce v programu byla vyvinuta kritéria sledující aktivity obce a díky kterým si dříve obce mohli zažádat o granty Evropské Unie a o podporu z vybraných dodatečných titulů jednotlivých resortů, či krajů. Nyní jsou tyto dotace nezávislé na úrovni, ve které se město nachází. (Úvodní stránka MA 21, 2018), (Ministerstvo životního prostředí, 2018)

Kritéria jsou dělena do základních pěti kategorií, a to „0“ pro obce, které se o program teprve zajímají a dále jsou kategorie „D“ (začátečník), „C“ (stabilizace), „B“ (systém řízení a nejvyšší úroveň „A“ (dlouhodobý proces). Aby obec mohla být označena příslušnou kategorií, musí doložit všechny kroky, které provedla k dosažení Místní Agendy 21. Každá z kategorií má svá vlastní kritéria, která se musí naplnit, jedná se o jasně měřitelné ukazatele, které hodnotí úroveň procesu. Roku 2010 byla kritéria upravena podle velikostí obcí, aby je mohly snadno splňovat, a to následovně:

- Malá obec – obec s počtem obyvatel do 2.000
- Obec – obec se samosprávním společenstvím občanů, do této kategorie spadají i statutární a krajská města
- Mikroregion – intuitivní spojení více obcí k dosažení společného cíle
- Kraj – podle zákona ustanovující vyšší samosprávné celky
- Místní akční skupina – právnická osoba, založena za účelem podpory a rozvoje venkovského regionu s finanční podporou z Evropské Unie a z nadnárodních programů pro svůj region; většinou jde o společenství neziskových organizací, soukromé, či podnikatelské správy, či veřejné správy
- Ostatní – Spřátelené organizace, soukromé, nevládní, neziskové organizace a firmy, kteří chtějí být zařazeni do databáze Místní Agendy 21, tyto organizace většinou zůstávají v kategorii „účastníci“

Mezi nejpokročilejší realizátory Místní Agendy 21 patří členové Národní sítě Zdravých měst ČR. Členové tohoto programu využívají celostátní spolupráce i návaznost na mezinárodní program Zdravých Měst. Pro tyto členy jsou k dispozici rozsáhlé materiály k postupu obcí při realizaci programu. Pro tyto členy je také k dispozici akreditovaný vzdělávací program i průběžné metodické konzultace. (Místní Agenda 21, 2017)

2.2 Projekt Zdravá Města v České republice

Mezinárodní projekt Zdravá Města je od roku 1988 realizován skrze Světovou zdravotní organizaci. Momentálně je v Evropě zapojeno 30 zemí a přes 1.300 municipalit. Jedná se o aktivní hnutí, které prosazuje zlepšení kvality životního prostředí, života a zdraví obyvatel, a to podle „Cílů udržitelného rozvoje OSN“ a v České republice dle dokumentu „Česká republika 2020“.

V České republice je projekt Zdravá Města prosazován skrze mezinárodní certifikovanou asociaci Národní síť Zdravých měst ČR, která spolupracuje na evropské i globální úrovni. Asociace je podporovaná řadou ministerstev, národních institucí, akademickými a odbornými pracovišti. Řídí se dle metodologie nástrojů pro udržitelný rozvoj v územní veřejné zprávě, podle rozhodnutí samosprávy a místních podmínek. Důležitou součástí projektu Zdravých Měst je networking (volně přeloženo jako síťování), neboli sdružování municipalit, které následně sdílejí své získané know-how a umožňuje odbornou spolupráci. (Mezinárodní program ZDRAVÉ MĚSTO WHO, 2018)

Národní síť Zdravých Měst ČR poskytuje odborné metody měření udržitelného rozvoje, které mohou municipalitám určit správný směr, kterým postupovat. Tyto odborné metody jsou:

Podpora pro udržitelný rozvoj a zdraví zajišťující audity udržitelného rozvoje, které vyhodnocují rizika místního rozvoje pro kvalitu života a zdraví jako analytický podklad pro strategii města. Dále porovnání indikátorů a postupů, zvané jako benchmarking, externí podpora pro analýzy a koncepce, hodnocení dopadů na zdraví.

Vzdělávání a vzdělávací programy, které Národní síť Zdravých měst ČR zdarma poskytuje svým členům formou pravidelných webinářů, organizováním škol Zdravých Měst, kurzů pro městské úřady a poskytování online metodiky Národní sítě Zdravých Měst ČR, kde jsou přístupny e-testy, návody a inspirace od dalších měst.

Dobrá praxe a inovace, která členům poskytuje spolupráci s odborníky v oboru, spolupráci v České republice i zahraničí a členové se mohou zapojit do tematických

programů a projektů. Členské municipality mají tak přístup do internetové databáze www.dobrapraxe.cz, kde jsou k nalezení inspirace, inovace, nápady a mnohem více.

Média a infoservis, které poskytují městu medializaci, podklady pro tiskové zprávy, školení k mediální komunikaci, vytvoření účtů na sociálních sítích a zasílání pravidelných novinek a důležitých informací skrze e-mail.

Participace, díky které členské municipality získají příslušnou metodiku a pomoc při vedení týmových prací, projednávání s veřejností, doporučení na zapojení široké veřejnosti, pomoc při vytváření pocitových map, nebo pořádání veřejných fór.

Kvalitní a efektivní úřad, který Národní síť Zdravých měst ČR podporuje formou konzultací, metodickými doporučeními a pomocí hodnotící a přehledové zprávy k naplňování programu Zdravá Města.

On-line nástroje, které poskytují online evaluaci projektů, správu grantového systému, nástroje pro tvorbu strategií a vytváření auditů udržitelného rozvoje.

Projekty a finance, kdy Národní síť Zdravých Měst ČR poskytuje aktuální grantové informace, nabídky tuzemských i zahraničních partnerů v projektech, podpůrná vyjádření k projektům a konzultace s odborníky. (Přínosy pro členy NSZM, 2018)

3. Participace měst Třeboně a Chrudimi v projektu Zdravých Měst

V následující kapitole budou shrnuty aktivity měst Třeboně a Chrudimi v rámci projektu Zdravých Měst za posledních 5 let. Každé město upřednostňuje jiné projekty, osvětové kampaně a pořádají různé festivaly, z čehož lze při pohledu na posledních 5 let vyvodit, s jakými problémy se města nejvíce potýkají a co je naopak silnou stránkou města.

3.1 Základní socioekonomická charakteristika města Třeboně

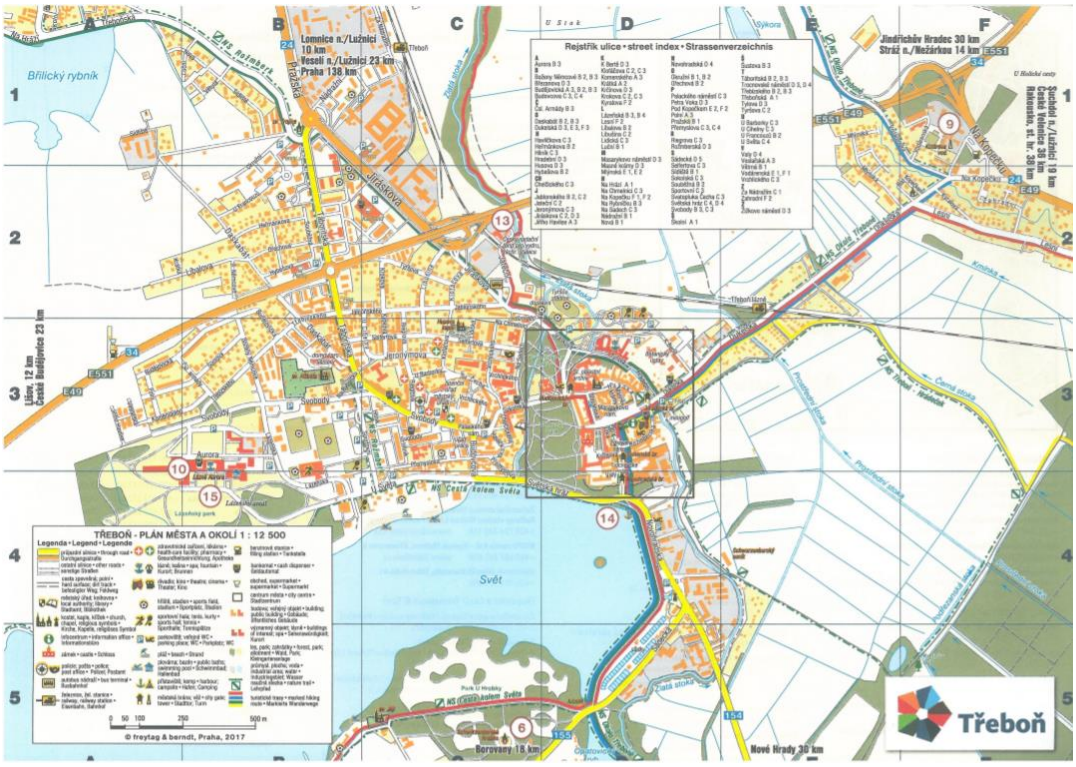
Město Třeboň se nachází na území Chráněné krajinné oblasti Třeboňsko obklopené mnoha rybníky. Typickými rysy města je historické jádro s památkami, kvalitní životní prostředí, tradice rybníkářství, a to vše spolu s lázeňstvím tvoří ideální podmínky pro cestovní ruch.

První zmínky o Třeboni se objevují již ve 12. století, kdy se zde usadil první z rodu Vítkovců, Vítek z Prčic. Kolem 13. století bylo kolem jádra města postaveno opevnění obehnané zvenčí vodním příkopem. Důležitý zvrat nastal v roce 1366, kdy město koupili Rožmberkové a město nabývalo značného bohatství, později tohoto století byl ve městě založen klášter, město získalo tzv. právo měst královských a získalo výsadu na vývoz soli. Největšího rozmachu se Třeboň dočkala za vlády posledních dvou Rožmberků, Viléma a Petra Voka z Rožmberka, kteří postavili do čela svého podnikání Jakuba Krčína z Jelčan. Ten vytvořil kolem Třeboně síť rybníků a potůčků, dal vystavět také dnes největší rybník v České republice, rybník Rožmberk. Ekonomická prosperita města byla přerušena vpády pasovských vojsk, několika požáry a třicetiletou válkou. Dalšího velkého rozkvětu se město dočkalo v 19. století, kdy se Třeboň stala okresním městem a po druhé světové válce do města došel první větší průmysl – oděvnictví a zemědělská výroba. V roce 1960 město získalo lázeňský statut. (Historie, Město Třeboň, 2018)

Třeboň je proslulá svým lázeňstvím, které umožňují velké naleziště rašeliny a slatiny. Slatina vede teplo pomaleji než voda a používá se tak na slatinové koupele, či zábaly, které pomáhají především s onemocněním pohybového aparátu. První městské lázně byly poprvé otevřeny v roce 1940, nyní se ve městě nacházejí dva lázeňské domy v majetku města – lázně Aurora a Bertiny lázně. (Lázně, Město Třeboň, 2017)

Město Třeboň se nachází v Jihočeském kraji, který spolu s Plzeňským krajem tvoří region soudržnosti Jihozápad. Třeboň je město s rozšířenou působností vymezenou vůči 25 obcím, obstarávající 24.750 obyvatel. (Počet obyvatel v obcích – k 1.1.2018) Samotné město má 8349 obyvatel (Počet obyvatel v obcích – k 1.1.2018), což ho řadí na 9. místo z pohledu počtu obyvatel v Jihočeském kraji. V průběhu posledních 10 let se město potýká s úbytkem obyvatel, a to oproti roku 2001 o celých 5 %, s podobným trendem se setkává celá oblast města Třeboně s rozšířenou působností. Způsobené je to především propadem počtu narozených dětí, kdy od roku 2006 se přirozený přírůstek pohybuje v záporných hodnotách. Tento trend má za následek stárnutí populace, průměrný věk obyvatelstva se za posledních 10 let zvedl o 2,9 roku a to na 44,5 let. Očekávané rostoucí počty obyvatel v důchodovém věku budou znamenat pro město vyšší zátěž obyvatelstva v produktivním věku. (Třeboň – lokalita vhodná pro život, 2018)

Obrázek č. 1 – Mapa města Třeboně

Zdroj: Mapa města, 2014

Město Třeboň je ekonomicky vázané na České Budějovice a Jindřichův Hradec, kam dojíždí velká část studentů do škol a obyvatel za prací. Regionální politika vykazuje vysoký podíl obyvatel pracující v primárním sektoru (zemědělství, lesní hospodářství a rybolov). Primární sektor v kraji je druhý nejsilnější v České republice za sousedním krajem Vysočinou. Kraj naopak zaostává v průmyslu, kde vyprodukovaná hodnota HDP byla v porovnání krajů 3. nejnižší v České republice, a to i přes vysokou aktivitu ve stavebnictví.

Sektor služeb se pohybuje na průměrných hodnotách a postupem času se jeho podíl zvyšuje na úkor primárního sektoru. Tento stav je zapříčiněn silnou pozicí cestovního ruchu v kraji. Podle struktury ekonomických sektorů lze zjistit, že většina obyvatel Jihočeského kraje je zaměstnána v primárním a sekundárním sektoru ekonomiky. Ve městě je registrováno 1.857 ekonomických subjektů (Třeboň, město v okrese Jindřichův Hradec, 2018), avšak podle zjištěných údajů jen 55 % je ekonomicky aktivní, 96 % z nich pak tvoří drobné podniky, necelé 3 % malé podniky a zbytek střední a velké podniky. Jediný velký podnik ve městě jsou Lázně Aurora s.r.o., který zároveň poskytuje nejvíce pracovních míst ve městě. (Třeboň – lokalita vhodná pro život, 2018)

Město Třeboň je jedno z mála v Jihočeském kraji, které zahájilo proces plánování sociálních služeb pro občany. Spolu s Jihočeskou univerzitou vznikl plán komunitních služeb pro město Třeboň a obce, které spadají pod rozšířenou působnost Třeboně. Mezi sociální služby se řadí sociální poradenství, služby sociální péče a prevence. V Třeboni zatím chybí domov se zvláštním režimem, tedy pro osoby se sníženou soběstačností z důvodu chronického duševního onemocnění, ale nachází se zde domov pro seniory, s kapacitou 64 lůžek, která prozatím kompenzuje neexistenci domova se zvláštním režimem. Ve městě je poměrně vysoká lékařská vybavenost, město má své ambulantní zařízení, pět ordinací praktického lékaře pro dospělé a tři ordinace praktického lékaře pro děti a dorost. (Třeboň – lokalita vhodná pro život, 2018)

V Třeboni se nachází dvě základní školy, osmileté gymnázium, obchodní akademie a Střední škola rybářská a vodohospodářská Jakuba Krčína. Dostupné vysokoškolské vzdělání nabízí Jihočeská Univerzita v Českých Budějovicích, nebo Vysoká škola ekonomická, fakulta managementu v Jindřichově Hradci. Mimo to se ve městě nachází Základní škola praktická, která poskytuje východu dětem s lehkým mentálním postižením a Základní umělecká škola. Ve městě tvoří největší část obyvatelstva lidé se středním vzděláním ukončeném výučním listem a následně lidé s úplným středním vzděláním zakončeném maturitou. V Třeboni jsou dvě mateřské školy s celkovou kapacitou pro 226 dětí, což je v současné době dostatečná kapacita. S přihlédnutím na současný trend stárnutí populace je velmi pravděpodobné, že dojde k úbytku dětí navštěvujících mateřskou školu a žádné rozšíření se tedy nepředpokládá. (Třeboň – lokalita vhodná pro život, 2018)

Město Třeboň má důležitou polohu již z pohledu historie, kdy městem procházela císařská silnice spojující Prahu a Vídeň a v současnosti je křižovatkou mezi krajským městem Českými Budějovicemi a Jindřichovo Hradcem. Silniční doprava tvoří hlavní způsob přepravy po území Třeboňska, zajišťuje jak největší množství obchodní přepravy,

tak i individuální. Hlavní páteřní osu představuje silnice I/24 vedoucí od dálnice D3 k hraničnímu přechodu Halámky – Gmünd a silnice I/34 vedoucí z Jindřichova Hradce do Českých Budějovic. Na těchto silnicích je intenzita provozu vysoká a dosahuje až 10.000 projíždějících vozidel denně. (Silnice a dálnice – sčítání dopravy, 2016) Město je napojeno na železniční síť, která vede z Veselí nad Lužnicí k hraničnímu přechodu České Velenice – Gmünd. Veřejná doprava je zajišťovaná prostřednictvím dopravců ČSAD Jindřichův Hradech a.s. a ČSAD Jihotrans a.s. pomocí čtrnácti linek vedoucích do přilehlých oblastí. Dopravní situace ve městě je komplikovaná kvůli hlavním silnicím vedoucím přes město, kudy denně projede okolo 4.000 vozidel. Dále se město potýká s problémy především v letním období, kdy do regionu dojíždí mnoho turistů a město má nedostatečný počet parkovacích míst. (Třeboň – lokalita vhodná pro život, 2018)

Každoročně se ve městě pořádá velké množství kulturních a společenských akcí a spolu s historickým centrem, lázeňstvím a ideálním okolím pro cyklistiku je Třeboň ideálním místem pro turisty. Mezi nejnavštěvovanější akce patří Festival animovaných filmů Anifilm, který představuje aktuální trendy, postupy a technologie animačního filmu. Na festival přijíždí oceňovaní autoři animovaných filmů z celého světa a během celého festivalu je promítnuto přes 130 filmů, z nichž většina je zde uvedena v mezinárodní premiéře. (Anifilm, 2017) Další velmi známý je hudební festival Okolo Třeboně, který láká pozornost díky netradičním charitativním aktivitám jako je Běh Járy Cimrmana v zimníku a s kufrem, nebo cyklozávod s předem daným vítězem. Během roku je ve městě pořádáno zhruba 60 akcí, mezi které patří hlavně hudební festivaly, slavnosti a sportovní akce. (Třeboň – lokalita vhodná pro život, 2018)

3.2 Projekty vedené pod záštitou Zdravých Měst v Třeboni

Město Třeboň se podílelo na vytvoření asociace Národní sítě Zdravých měst v České Republice v roce 1994 spolu s dalšími deseti municipalitami. Od roku 2003 je asociace veřejně přístupná všem různým organizacím; krajům, městům, obcím, ale i veřejným organizacím a mikroregionům. (Program Zdravé Město Třeboň, 2018)

Aktivně město začalo uplatňovat principy projektu Zdravých měst až v roce 2005 na začátečnické úrovni. Pokročilejší úrovně „D“ dosáhlo roku 2009 a v roce 2013 splnilo požadavky na dosažení úrovně „C“ na které se drží dodnes. Hlavními akcemi města, které podporují cíl Zdravých měst, je podpora zdraví občanů, udržitelného rozvoje a vytváření prostředí, ve kterém se obyvatelé cítí spokojeně a mohou žít kvalitní život. Město dbá na

dobrou občanskou vybavenost, dostupnou zdravotní péči pro všechny a podporuje bezbariérový přístup. (Program Zdravé Město Třeboň, 2018), (Zdravé Město a MA 21, 2018)

Město Třeboň během roku pořádá několik kampaní pro své občany, především pak pro žáky základních škol, které se mají něco přiučit a zároveň sblížit s městem. Mezi hlavní kampaně patří Den Země, Den bez tabáku, Den bez úrazů, Den bez aut a Dny zdraví. Dalšími důležitými projekty, které město díky projektu Zdravá Města vytvořila jsou každoroční Fóra Zdravých Měst, pocitové mapy, bezbariérové autobusy, hudební festivaly a další. (Zpráva o činnosti za rok 2017, 2017)

Zdravé Město a Místní Agenda 21 jsou projekty se záštitou místního úřadu ve spolupráci s veřejností, která má možnost prosadit své cíle. Město Třeboň pořádá několikrát do roka schůze pro veřejnost, kde se vyjednává o bodech, které se budou další rok realizovat a dbá na požadavky svých občanů. (Program Zdravé Město Třeboň, 2018)

Toto každoroční setkání se nazývá Fórum Zdravého Města, na které je pozvaná široká veřejnost, zástupci z veřejné správy, vzdělávacích a odborných institucí a zastupitelé podnikatelského sektoru. Diskuze je rozdělena na 10 tematických okruhů a výsledkem by mělo být vytyčení deseti základních problémů (označováno jako „10P“) se kterými se město potýká. Posléze se vezmou všechny diskutované problémy a ověří se anketou prostřednictvím široké veřejnosti. Město následně udělá průnik nejdůležitějších bodů, které vyšly v anketě pro veřejnost s vytyčenými „10P“ na Fóru Zdravého Města. Vybranými problémy se město bude v následujícím roce zaobírat a zároveň každý problém dostane svého koordinátora, který se postará o chod programu. (Fórum Zdravého Města rok 2012, 2012)

Historicky první Fórum Zdravého Města se v Třeboni konalo v říjnu roku 2012 a od té doby se koná pravidelně každý rok. Na Fórum je pozváno vždy přibližně 70 lidí zastupující určité skupiny společnosti. Vedoucí programu (současně paní starostka Mgr. Tereza Jenisová) vždy představí problémy, které byly řešeny minulý rok, a poté pravidelně vystupuje ředitel Národní sítě Zdravých měst ČR, který obeznámí přítomné o průběhu diskuze a systému zvolení „10P“. Tematické okruhy, o nichž se každoročně diskutuje se opakují a jsou to:

- Úřad, občan a ekonomika (rozpočet, strategie, informovanost)
- Životní prostředí
- Doprava

- Cestovní ruch a lázeňství
- Sport, volný čas a kultura
- Sociální služby
- Bezpečnost občanů, sociálně a patologické jevy
- Zdravý životní styl, zdraví
- Školství a vzdělávání
- Stůl mládeže

Každé téma je vždy reprezentováno jedním stolem s odborníky na dané téma, kteří představují jejich pohled na problematiku i s prezentací a následnou diskuzí na dané téma. Na konci diskuze se zvolí daných „10P“. (Fórum Zdravého Města rok 2012, 2012)

Dalším krokem je veřejná anketa, ve které hlasuje široká veřejnost. Do této ankety jsou zařazeny všechny problémy, které byly diskutovány na Fóru Zdravého Města. Sběrná místa jsou každoročně rozmístěna po celém městě a je k dispozici i elektronická verze pro hlasování. Následně se sečtou výsledky a jsou určeny nejčastější problémy, na kterých se shodla široká veřejnost a ty, které se shodovaly s „10P“ odhlasovaných na Fóru Zdravého Města jsou považovány za závažné a město je musí řešit a zapracovat do Plánu zdraví a kvality života na následující rok. Následně město přiřadí ke každému problému garanta, který je za řešení problému zodpovědný. (Fórum Zdravého Města rok 2012, 2012)

Tímto dvojím hlasováním bylo v roce 2014 vybráno následujících pět problémů:

1. Zachovat lékařskou službu první pomoci
2. Řešit nedostatek veřejných WC včetně jejich značení
3. Zajistit více (letních) kapel pro mladé
4. Zlepšit průchodnost kruhového objezdu na Táboritské ulici + zvýšit bezpečnost chodců a cyklistů
5. Rozšířit kamerový systém (zejm. nový sportovní areál a autobusové nádraží)

Pro zachování lékařské služby první pomoci bylo důležité získat finanční podporu jak na chod v roce 2015, tak i na budoucí roky. Město se proto obrátilo na kraj, který schválil poskytnutí finanční pomoci z rozpočtu kraje na chod lékařských pohotovostních služeb v Jihočeském kraji. Další část financí získalo město od obcí, které spadají pod rozšířenou působivost k Třeboni, a to dotací v hodnotě 12 Kč na jednoho obyvatele. (Fórum Zdravého Města rok 2014, 2014)

Problém se zvýšením veřejných WC nebyl úplně vyřešen, z důvodu finanční náročnosti. Město poskytuje dvoje toalety, které jsou zdarma přístupné po celý rok, na letní sezónu město navíc zajistilo mobilní toalety, které budou umístěny na parkovišti, kde je přes léto zvýšený pohyb turistů. Město má skeptický pohled na zařízení většího množství toalet, jelikož často dochází k jejich ničení. (Fórum Zdravého Města rok 2014, 2014)

Město uspořádalo tři akce zaměřené pro mladé, a to Třeboňský rynek, hudební festival, kam měly možnost přihlásit se malé začínající kapely, Koncerty pro mladé TrebON a festival Malý Mordechaj. Všechny tři koncerty byly hodnoceny jako úspěšné a město nadále podporuje jejich činnost. (Fórum Zdravého Města rok 2014, 2014)

Zlepšení průchodnosti kruhového objezdu, nemohlo město velmi ovlivnit, jelikož daná křižovatka je majetkem Ředitelství silnic a dálnic. Jediným řešením bylo doplnit dopravní značení a vyhradit samostatný jízdní pruh pro cyklisty. (Fórum Zdravého Města rok 2014, 2014)

Požadavkům na rozšíření kamerového systému město vyhovělo. Okolí sportovního areálu je monitorováno majitelem areálu a na autobusovém nádraží byl vybudován kamerový systém, který nepřetržitě hlídá Městská policie. Vybudování kamerového systému bylo hrazeno z prostředků města. (Fórum Zdravého Města rok 2014, 2014)

V roce 2014 město pořádalo několik osvětových kampaní pro své občany, které upozorňují především na zdraví a životní prostředí. Kampaň „Červen bez úrazů“ je zaměřena na žáky základní školy a klade si za cíl obeznámit děti s první pomocí a jak se zachovat při krizových situacích. Město spolupracovalo s pracovníky z Českého červeného kříže, kteří ukázali, jak ošetřit nejběžnější rány, jako je popálenina, nebo zlomenina a předvedli, jak správně provádět resuscitaci. Děti mohly nahlédnout i do záchranářské sanity a prohlédnout si její vybavení. Dalším bodem kampaně byla přednáška od strážníků třeboňské policie, kteří si připravili přednášku o jejich práci a jakým způsobem pomáhají lidem. Nejcitlivější částí kampaně byla přednáška od paní Vlasty Petríkové z charity v Českých Budějovicích, která se soustředila na téma domácího násilí a dětem poradila, kam se v případě ohrožení mohou obrátit. (Fórum Zdravého Města rok 2014, 2014)

Další kampaní, kterou město Třeboň pořádá je „Den Země“, která upozorňuje na životní prostředí kolem nás, jakým způsobem ho znečišťujeme a jak ho naopak můžeme chránit. V zámeckém parku byly pro děti připraveny hry a soutěže s tématikou životního prostředí. Dále byl zasazen strom na památku významné botaničky RNDr. Dagmar Dykyjové, které se věnovala i následná přednáška. (Fórum Zdravého Města rok 2014, 2014)

Třetí kampaň, kterou město Třeboň uspořádalo byl „Den zdraví“, podporující pohybové aktivity, zdravé stravování a aktivní stárnutí. Tato akce byla propojena s Jihočeským festivalem zdraví, který proběhl září. (Fórum Zdravého Města rok 2014, 2014)

Jihočeský festival zdraví byl zaměřen na problematiku dárcovství kostní dřeně, což přesvědčilo 6 návštěvníků k zapsání se do registru. Město Třeboň toto považuje za velký úspěch a naplnění smyslu festivalu. V rámci programu vystoupila i známá lékařka a odbornice na stravování Kateřina Cajthamlová, a další významní hosté. V průběhu festivalu probíhala charitativní akce na podporu canisterapeutického sdružení Hafík, které pomáhá s léčbou postižených dětí pomocí terapie se speciálně vycvičenými psy. Festival byl sponzorován z grantu „Podpora kultury“ Jihočeského kraje, podporovala ho Všeobecná zdravotní pojišťovna a Český národní registr dárců dřeně. (Fórum Zdravého Města rok 2014, 2014)

Město dále podpořilo prevenci proti kriminalitě, když uspělo s žádostí o dotaci na intervenční programy pro děti v péči prokurátorů OSPOD. Město za pomoci sdružení Pyramidas pomohlo dětem se lépe socializovat a odvrátit je od kriminálního chování. Další uspořádalo město Cyklo-běh za Českou republiku bez drog, čímž ukázalo své odhodlání v boji proti drogám. Město během roku uspořádalo mnoho dalších akcí, jak na podporu seniorů, tak ve sportovní sféře, podpořilo neziskové organizace a vypsalo i grant na podporu sociálních aktivit. (Fórum Zdravého Města rok 2014, 2014)

V roce 2015 bylo na Fóru Zdravého Města potvrzeno pět hlavních priorit města:

1. Zřízení nové polikliniky
2. Vybudování nové zastřešené ledové plochy
3. Sociální služby pro handicapované (např. sociálně – terapeutické dílny)
4. Realizace cyklostezky na Rožmberk podél Zlaté stoky (In – line kvalita)
5. Zřízení senior taxi

Zřizování nové polikliniky, by pro město znamenalo velkou finanční zátěž. V úvahu by bylo možné brát opravu současné polikliniky, což je ovšem velmi obtížné, jelikož se jedná o budovu v soukromém vlastnictví. Město se již několikrát nabídlo, že majiteli pomůže získat dotace na opravu, avšak majitel nabídky zatím nevyužil. Poliklinika je ve velmi nevyhovujícím stavu, a tak město požádalo odbor zdravotnictví a sociálních věcí Jihočeského kraje o kontrolu polikliniky. Po kontrole byly poliklinice předány doporučení na zlepšení sociálního zařízení a vytvoření bezbariérového přístupu. Majitelé se místo

opravy budovy rozhodli dát budovu na prodej, ta je však v tak špatném stavu, že město koupi ani nezvažovalo. Místo toho se město dohodlo s praktickým lékařem ordinujícím v Lomnici nad Lužnicí na poskytování lékařských služeb v prostorách Lékařské služby první pomoci. Město také domluvilo působení dvou nových zubařů, kteří se domluvili na vytvoření ordinací se soukromým subjektem vlastnícím hotely Svět a Regent. V současnosti se zde vytváří nové prostory pro další lékaře, budova splňuje podmínku bezbariérového přístupu a lze tak říci, že dochází ke vzniku nové polikliniky. (Fórum Zdravého Města rok 2015, 2015)

V Třeboni již existuje zimní stadion, ovšem s jeho přestavbou a zastřešením nesouhlasil majitel TJ Jiskra. Proto město vytvořilo plán na výstavbu nového zimního stadionu v rámci sportovního areálu. V roce 2015 byly sledovány dotační možnosti na výstavbu, ale samotná stavba ještě není dokončená, ukončení stavby je naplánováno na květen roku 2019. Vybudování stadionu je vyčísleno na 80 miliónů korun, tato částka bude hrazena z městského rozpočtu. (Fórum Zdravého Města rok 2015, 2015)

Návrh na vytvoření cyklostezky podél Zlaté Stoky bohužel nebyl uskutečnitelný. Město se potýkalo s problémy v rámci majetkových vztahů a komplikovala to ještě skutečnost, že Zlatá stoka je chráněná památka. Město se proto rozhodlo, dát do svého územního plánování stezku vedoucí podobným směrem. (Fórum Zdravého Města rok 2015, 2015)

Návrh zařídit sociálně terapeutické dílny byl již při vytváření plánu sociálních služeb. Dílnu začala provozovat Oblastní charita Třeboň v roce 2016, které město poskytlo své prostory. Služba je bezplatná, bezbariérově přístupná a v roce 2016 ji pravidelně navštěvovalo 19 osob. Projekt je financovaný z Jihočeského kraje účelovou dotací od Ministerstva práce a sociálních věcí (na rok 2016), dále v rámci krajského projektu „Podpora sociálních služeb v Jihočeském kraji IV“ (na období 2016 - 2018), úřady práce v Táboře a Jindřichově Hradci na společensky účelná pracovní místa (na rok 2016), individuální dotace od města Třeboň v hodnotě 80 000 Kč a dále ze sbírek, darů a příspěvků na chod centra. Město podporuje prodej výrobků například na Jihočeském festivalu zdraví a také kancelář starostky si pravidelně odkupuje potřeby do kanceláře. (Fórum Zdravého Města rok 2015, 2015)

Město Třeboň provozuje zdarma městskou hromadnou dopravu, která občany doveze na všechny důležitá místa a instituce ve městě. Na základě požadavku zřízení senior-taxi město kontaktovalo firmu, která zřizuje službu senior-taxi v jiných městech. Při porovnání podmínek se město rozhodlo nevyužít těchto služeb, jelikož služba je velmi omezená, jak časově, tak i podmínkami jako je objednání den předem a danými nástupními místy. Tato

služba by jen konkurovala městské hromadné dopravě, která dnes ve městě funguje. (Fórum Zdravého Města rok 2015, 2015)

Mimo Fórum Zdravého Města se v Třeboni pořádaly každoroční osvětové kampaně, jako „Festival Zdraví“, „Ukliďme Česko“, „Červen bez úrazů“ a „Dny zdraví“. Dále se město podílelo na Festivalu Jihočeského zdraví, Cyklo-běhu za ČR bez drog, Mírového běhu, komunitním plánováním, podporou seniorů a mnohém dalším. (Fórum Zdravého Města rok 2015, 2015)

Fórum Zdravého Města v roce 2016 přineslo sedm ověřených priorit:

1. Vybudovat venkovní bazén a aquacentrum
2. Zřídit novou polikliniku
3. Zachovat společenský sál v Besedě v současném režimu
4. Zrealizovat přeložku silnice II/154 a II/155 s napojením na silnici I/34
5. Zřídit denní stacionář pro seniory
6. Zachovat lékařskou službu první pomoci
7. Výstavba domu se zvláštním režimem

Město pojalo projekt zřídit veřejné koupaliště za své, uspořádalo veřejné jednání, kde místní mohli vznést připomínky a ty reálné z nich zakomponovalo do projektu. V roce 2017 město vyčlenilo část peněz na vytvoření projektové dokumentace a v květnu tohoto roku byl zpracovatel vybrán. Je naplánováno vybudovat bazén o rozměrech 25 x 25 m s plaveckými dráhami, vodními skluzavkami, tobogánem, masážními lehátky a mnoho dalším. Projekt se zatím nerealizoval. (Fórum Zdravého Města rok 2016, 2016)

Problém s nedostačující kvalitou polikliniky se řeší na fóru Zdravého Města téměř každoročně. I presto, že budovu kliniky koupil nový majitel se její stav nezlepšil, avšak přislíbil, že v roce 2017 přistaví k budově výtah a postupně se bude snažit o zkulturnění kliniky. V roce 2017 ve městě ukončili svou funkci dva chirurgové, město tedy požádalo o pomoc Nemocnici v Jindřichově Hradci, která po dohodě poskytla městu chirurga (pana MUDr. Jaroslava Balcara) a byl zahájen provoz chirurgické ambulance v areálu Slatinných lázní. (Fórum Zdravého Města rok 2016, 2016)

Požadavku na zachování společenského sálu v současném režimu bylo vyhověno. Město původně uvažovalo o dalších aktivitách, které by se v sále mohly konat, v úvahu byla brána možnost vybudování městské knihovny. Po sečtení potřebných nákladů a odpor ze

strany obyvatel města bylo od projektu odstoupeno a zachování režimu společenského sálu se tak nezmění. (Fórum Zdravého Města rok 2016, 2016)

Záměr vytvořit přeložku silnice II/154 a II/155 s napojením na silnici I/34 je již dlouhodobým plánem města. Vytvořilo se šest variant, jak změnit trasu, které byly následně posouzeny odborníky na životní prostředí. Jelikož se Třeboň nachází v CHKO Třeboňsko, veškeré varianty zahrnující novou výstavbu byly hodnoceny negativně a nejlépe vyšla tzv. „nulová“ varianta, tedy přenechat dopravu v současném stavu. Město tedy požadavku zmírnit dopravu v tomto úseku nevyhovělo. (Fórum Zdravého Města rok 2016, 2016)

Lékařská služba první pomoci funguje jako obecně prospěšná činnost. Na provozu se podílí patnáct lékařů a pět zdravotních sester. Společnost získává finanční příspěvky přímo od města Třeboně (v roce 2017 společnost získala 129.548 Kč na podporu zdravotních aktivit a 100.284 Kč na úhradu mezd). Další finance získává od Krajského úřadu České Budějovice, od obcí spadajících do rozšířené působnosti, od sponzorů a dárců. Službu každý rok využívá více pacientů a lze tuto službu vyhodnotit jako dobře fungující společnost. (Fórum Zdravého Města rok 2016, 2016)

Žádost o výstavbu domu se zvláštním režimem se objevila již dříve a město ji proto bralo naprosto vážně. Město se spojilo se sociální fakultou na Jihočeské univerzitě, která přinesla odborný pohled na věc a po realizaci bude moci sociální fakulta využívat prostory jako klinické pracoviště pro zaměstnance a studenty univerzity. Byl vytvořen návrh na třístupňové bydlení, tedy podle náročnosti klienta, a to na: domov s pečovatelskou službou, domov pro osoby, které nepotřebují stálou péči a domov seniorů pro osoby, které potřebují 24hodinovou péči. V listopadu roku 2017 byl schválen záměr na vybudování třístupňového bydlení pro seniory a vybudování se předpokládá v letech 2018–2020. (Fórum Zdravého Města rok 2016, 2016)

Město každoročně uspořádalo několik osvětových kampaní, mezi největší patřil „Den Země“, kde se hlavní pozornost vztahovala na „pasti, které lidé připravují zvířatům“. Akce měla veliký úspěch, dorazilo přes 400 návštěvníků, především z Třeboňského gymnázia a základní školy Třeboň. Dále se každoročně pořádala akce „Ukliďme Česko“, „Červen bez úrazů“ a „Dny zdraví“. (Fórum Zdravého Města rok 2016, 2016)

Město představilo koncept pocitové mapy, což je mapa Třeboně, kam obyvatelé mohou pomocí různě barevných špendlíků vyznačit jejich pocity k danému místu. Město tak zjistí, jak se obyvatelé cítí v různých částech města. kde se cítí příjemně a kde naopak v ohrožení. To následně může zohlednit při plánování do dalšího roku. S vyhotovením

pocitové mapy městu pomohla Univerzita Palackého v Olomouci, která ji zdarma zpracovala. (Fórum Zdravého Města rok 2016, 2016)

Dále se zástupci města programu Zdravých Měst účastnili na školách Zdravých Měst, seminářích a školeních. Také bylo uspořádané každoroční komunitní plánování, kde se sejdou zástupci poskytovatelů komunitních služeb ve spolupráci s jejich uživateli a s městem diskutují o potřebnosti, dostupnosti a způsobech financování těchto služeb. Město se opět pustilo do zpřístupňování objektů pro handicapované spoluobčany, které poprvé vzniklo v roce 2011. Projekt Bezbariérová Třeboň spolupracuje se zástupci dotčených odborů městského úřadu a společně zmonitorovali všechny bariéry ve městě. Další aktivity v rámci projektu se plánují na další rok. (Fórum Zdravého Města rok 2016, 2016)

Město založilo dlouhodobou spolupráci se Základní školou Třeboň, projevilo svou náklonost k Fairtrade (česky volně přeloženo jako férový obchod), při uspořádání akce „Férová snídaně s Mildou Dubulíkem“ a pokračovalo ve vydávání Zpravodaje Zdravého Města Třeboň. (Fórum Zdravého Města rok 2016, 2016)

Z Fóra Zdravého Města vyplynulo v roce 2017 osm ověřených priorit pro město:

1. Rozšířit spektrum odborných lékařů
2. Zřídit sportovně relaxační zónu u internátu (pergola, ohniště, lavičky apod.)
3. Řešit problematiku cyklistů
4. Zajistit možnost studentských slev (kino, divadlo apod.)
5. Více podporovat mladé rodiny s postiženými dětmi
6. Vybudovat více veřejných WC
7. Rozšířit kamerový systém
8. Vybudování tras pro in-line bruslení

Zhodnocení těchto projektů bude zveřejněno městem až na konci roku 2018.

V roce 2017 se každoročně konaly osvětové kampaně: „Den Země“, „Ukliďme Česko“, „Červen bez úrazů“ a „Dny zdraví“. Město opět uspořádalo hudební festivaly, Jihočeský festival zdraví, vzdělávací programy, vytvořilo pocitovou mapu města, digitální mapu bezbariérové Třeboně a další. (Fórum Zdravého Města rok 2017, 2017), (Zpráva o činnosti za rok 2017, 2017)

3.3 Rozhovor s koordinátorkou projektu Zdravých Měst v Třeboni

Další částí rozboru aktivit města Třeboně v projektu Zdravá Města je rozhovor s koordinátorkou programu paní Petrou Mejdrechovou. Osobní rozhovor byl proveden dne 26.10. 2018 na městském úřadu v Třeboni. Rozhovor měl polostrukturovanou formu a cílem bylo zjistit motivace města k účasti v programu, výhody z toho plynoucí a popis programů, které byly ve městě úspěšně realizované.

Paní Mejdrechová mě seznámila s úředním zázemím, které město pro projekt má. V roce 2014 se stala starostkou města Třeboně paní Terezie Jenisová, která se rozhodla plně věnovat projektu Zdravá Města. Město má vyhrazeného pracovníka, jehož pracovní náplň tvoří z 50 % agenda projektu. Projekt Zdravá Města hodnotí velmi pozitivně, a to především díky možnosti předávání zkušeností mezi městy. Každoročně se pořádá školení pro koordinátory a vedení programu, dále přednášky, exkurze a projekty pro rozvoj personální politiky na městském úřadě.

Každé město, které je součástí programu musí ročně platit členské příspěvky, které se vypočítají podle počtu obyvatel násobené koeficientem 1,30 Kč. Členský příspěvek je kompenzován školeními, které projekt Zdravá Města každoročně pořádá a které mají členská města zdarma.

Koordinátorka programu v Třeboni, paní Petra Mejdrechová se v rámci projektu zaměřuje především na neinvestiční dotace a měkké projekty pro město. Město Třeboň si většinu tvrdých projektů hradí z vlastního rozpočtu z oddělení, kterého se to týká. Za úspěšné projekty se v poslední době dá označit přestavění kotelny u školního internátu, které vzešlo z požadavků Fóra Zdravého Města. Město na žádost odkoupilo pozemek a podle požadavků ho přestavěla, na projekt jsou slyšeny jen kladné odpovědi. S těmito většími žádostmi jsou ale často spojené problémy s pozemkovým vlastnictvím. V roce 2017 byla na Fóru Zdravého Města odhlasována priorita na vystavění in-line stezky. Vystavění zatím však není možné kvůli nedořešení vlastnických vztahů, a tak i přes snahu města zůstanou některé požadavky nevyhotoveny.

Podobný problém vzešel z projektu pocitových map, které jsou v Třeboni od roku 2016 k dispozici. Z této mapy vyšlo najevo, že nejproblémovější částí města je vlakové nádraží. Město proto kontaktovalo České Dráhy, s žádostí o přestavbu a poskytlo i projekt, podle kterého by nádraží bylo možné zrevitalizovat. Toto rozhodnutí, ale závisí jen na Českých Drahách a více to město neovlivní. Podobný problém, byl u přestavění křižovatky

a zřízení cyklistických pruhů, avšak s Ředitelstvím silnic a dálnic se dalo dobře dohodnout a projekt tak byl zrealizován.

Většina měkkých projektů, které město pořádá, jako je Den Země, Den bez tabáku a další jsou pořádané hlavně pro děti na základních školách. Město spolu s komisí Zdravých Měst určilo jako prioritní skupinu žáky prvních stupňů, u kterých je důležité naučit je poskytnout první pomoc, bránit se drogové a jiné závislosti, pečovat o životní prostředí a další. Největší pořádaná akce je Jihočeský festival zdraví, který se letos pořádal po sedmé. Tato akce je pro město finančně nejnáročnější, a proto požádalo Jihočeský kraj o dotaci, která byla městu ve výši 20.000 Kč přidělena. Na ostatní projekty se město snaží získat sponzory, nebo to financuje z vlastního rozpočtu. Částky to většinou nejsou velké, například na Den Zdraví město platí jen vrchní sestru z třeboňské kliniky. Takovéto akce vyjdou přibližně na pět až sedm tisíc korun. Za jeden rok město zaplatí přibližně 30.000 Kč za všechny pořádané akce.

Budoucnost projektu Zdravá Města v Třeboni je momentálně nejasná, kvůli změně vedení města z KDU-ČSL na ODS. V současnosti velmi záleží na politikovi, který bude mít projekt Zdravá Města na starosti. Poslední 3 roky v Třeboni to byla paní starostka, která o projekt velmi pečovala. Třeboň je od roku 1994 součástí Národní sítě Zdravých Měst, později se připojila do Místní Akční Skupiny, kam se zařazují města podle míry aktivity v projektu. Třeboň je od roku 2013 v kategorii C. Výhody, které plynou z vyšší kategorie je hlavně prestiž pro město, dříve to bylo i finanční zvýhodnění, to ale dnes už neplatí. Pokud by se město Třeboň chtělo posunout výše, musí mít alespoň jednoho pracovníka na úřadě, který se věnuje jen projektu Zdravá Města, a to zatím v plánu města není.

3.4 Základní socioekonomická charakteristika Města Chrudimi

Chrudim je královské město, jehož dominantou je chrám Nanebevzetí Panny Marie, který zaujme už při příjezdu do města. Centrum města se nachází na mírném kopci a je dokola obehnán řekou Chrudimkou a mlýnským náhonem. Typickými rysy města jsou stavby s arkádami a měšťanské domy s podloubími. Střed města zdobí sochařský sloup Proměnění Páně, který byl vystaven roku 1732 a je chráněn jako kulturní památka České republiky. (Historie města Chrudim 2018)

První stopy obydlení na území Chrudimi se datují mezi 9. a 10. stoletím. První písemná zmínka pochází z roku 993, ve které panovník Boleslav II. dává svolení klášteru

v Břevnově vybírat v Chrudimi soudní a tržní pokuty, avšak někteří historikové pokládají tento list za podvrh. Spolehlivý dokument, ve kterém se mluví o Chrudimi, pochází z roku 1055, kdy zde měl podle Kosmovy kroniky zemřít Břetislav I. Chrudim se nachází na výhodném místě, kudy v období vrcholného středověku procházela cesta z Prahy na Moravu a napomáhala tak místnímu rozvoji. Přemysl Otakar II. zde založil královské město Chrudim, a tím se zařadilo mezi královská věnná města. Během husitských válek bylo město obsazeno husity, stalo se tak protikatolickým a německy mluvící část obyvatel Chrudim opustila. Město se vyznačuje pomalejším průmyslovým rozvojem, což může mít za vinu i pozdější zavedení železnice, která zde byla postavena v roce 1871. V Chrudimi se narodilo několik významných osobností, jako Jan Nepomuk Štěpánek (*1783, +1844), známý režisér a ředitel stavovského divadla a Josef Ressel (*1793, + 1857), vynálezce lodního šroubu a po kterém se v Chrudimi jmenuje hlavní náměstí. (Historie města Chrudim, 2018), (Historie: Chrudim, 2012)

Město Chrudim se nachází v Pardubickém kraji, který spolu s Královéhradeckým a Libereckým krajem tvoří region soudržnosti Severovýchod. Chrudim je druhé největší město v kraji s počtem 23.133 obyvatel (data k 1.1.2018). Chrudim je město s rozšířenou působností a obstarává 86 obcí, z toho 12 měst. Dohromady město obstarává 82.979 obyvatel. Za posledních 18 let sledujeme převážně negativní přirozený přírůstek obyvatel, který nám potvrzuje i index stáří (počet osob ve věku 65 let a více na zbytek obyvatel), který se od roku 2001 zvedl z 14,4 % na 19 %. To samé ukazuje i průměrný věk, který se zvedl od roku 2001 z 38,65 na 42,15 let. (Časové řady za jednotlivé správní obvody, 2017)

Obrázek č. 2 – Mapa Pardubického kraje

Zdroj: Pardubický kraj, 2011

Stejně jako v celé České republice sledujeme i v Chrudimi pokles nedobrovolné nezaměstnanosti, která klesla od roku 2001 z 4,68 % nezaměstnaných, na 3,15 %, tím i klesl počet uchazečů na jedno volné pracovní místo z 9 osob (v roce 2001) na 3,3 osoby (v roce 2018). V Pardubickém kraji je celkově evidováno 118.810 ekonomických subjektů, ale pouze u 61.239 z nich byla evidována ekonomická aktivita (k 31.12.2016). Z toho nejvíce subjektů podniká v oblasti velkoobchodu a maloobchodu, dále v průmyslu, stavebnictví a v profesní, vědecké a technické činnosti. Nejvíce registrovaných ekonomických subjektů má méně než pět zaměstnanců a pouze jedenáct z nich má více jak 1.000 zaměstnanců, z toho firma Kovolis Hedvikov a.s. (Kovolis Hedvikov, 2018) zabývající se především kovoobráběním se nachází přímo v Chrudimi. (Statistická ročenka Pardubického kraje 2017, 2017)

V Chrudimi se nachází osmileté Gymnázium Josefa Ressela, které je druhé největší v Pardubickém kraji, dále se zde nachází pět středních škol s maturitním ukončením a jedno učiliště. K dispozici je i Speciální základní škola Chrudim, která poskytuje vzdělání dětem s lehkým až těžkým postižením a k dispozici je i výuka pro postižené děti v předškolním věku. Dále se v Chrudimi nacházejí čtyři základní školy, šest mateřských škol a jedna základní umělecká škola. (Kronika města Chrudim za rok 2016, 2016) Chrudim má rozvinutý vzdělávací systém, k vyššímu vzdělání je k dispozici nedaleká Univerzita Pardubice (UPa), která nabízí vzdělání v oboru dopravy, ekonomie, elektrotechniky a informatiky, filozofie, chemie, restaurování a zdravotnictví. (Vysoké školy – seznam vysokých škol Pardubický kraj, 2016),

V Chrudimi je zavedena městská hromadná doprava, která funguje již od roku 1960. V současné době je ve městě vytvořeno 39 zastávek a denně přepraví okolo 2,5 tisíce cestujících. K dispozici je šest autobusů, všechny vybaveny nástupní plochou pro vozíčkáře a splňující emisní normy Euro5. V roce 2016 bylo rozhodnuto o bezplatném přepravování osob starších 70 let a dětí do 6 let, jinak běžná jízdenka podle aktuálních přepravních podmínek stojí 10kč, nebo 8kč při využití čipové karty. Provozovatelem městské hromadné dopravy je společnost Arriva Východní Čechy a.s. (MHD Chrudim, 2017) Městem prochází i železniční spojení vedoucí do Pardubic, Svitav a Havlíčkova Brodu. Automobilové dopravě ve městě velmi pomohl obchvat, který byl zprůjezdněn v roce 2015 a odvedl tak velkou část osobních i nákladních automobilů mimo centrum města. V současnosti se pracuje na druhé části obchvatu, která by měla umožnit řidičům napojit se na obchvat i ve směru z Chrudimi na Pardubice. (Obchvat Chrudim, 2018)

Ve městě se nachází Regionální muzeum v Chrudimi, jehož částí je návštěvnické centrum a přednášková hala, která je využívána pro přednášky a workshopy. Dále se zde nachází Muzeum loutkářských kultur Chrudim a Státní okresní archiv Chrudim. O kulturní a společenské akce města se stará Chrudimská beseda, která pořádá koncerty, divadla, plesy, přehlídky, trhy a další. Dále se beseda stará o vydávání měsíčníku Chrudim Dnes, který má jak svou tištěnou verzi, tak elektronickou. (Kronika města Chrudim za rok 2016, 2016)

3.5 Projekty vedené pod záštitou Zdravých Měst v Chrudimi

Město Chrudim se v současnosti nachází v nejvyšší kategorii projektu Zdravých Měst. Aby do této kategorie mohla být zařazena, musela projít Auditem udržitelného rozvoje a tím doložila svůj pozitivní postoj v souladu s principy udržitelného rozvoje. Hodnocení bylo založeno na deseti základních indikátorech, které hodnotil tým expertních oponentů. Jednalo se o témata:

1. Správa věcí veřejných a územní rozvoj
2. Životní prostředí
3. Udržitelná spotřeba a výroba
4. Doprava
5. Zdraví obyvatel
6. Místní ekonomika a podnikání
7. Vzdělávání a výchova
8. Kultura a místní tradice
9. Sociální prostředí
10. Globální odpovědnost

Hodnocení probíhalo jak formou hodnocení dokumentů, tak i sledováním situace ve městě a konzultacemi s vedením města, se školami, neziskovými institucemi a odbory ve městě. Na základě expertního rozhodnutí bylo městu v roce 2013 přiděleno ohodnocení kategorie „A“. (Audit 2013, 2013)

Město Chrudim tak obstarává širokou agendu akcí, která se k projektu Zdravých Měst vztahuje. Každoročně se pořádá veřejné setkání Fórum Zdravého Města, kde se obdobně jako v Třeboni vyberou veřejností nejzávažnější problémy, které město přijme za své priority do dalšího roku.

Dalším projektem, do kterého je město zapojeno je „Bezpečná komunita“. Skrze tento projekt se město snaží eliminovat množství úrazů, k čemu pomáhají přednášky a workshopy ve spolupráci s Městskou policií, Policií ČR, mateřskými a základními školami, Sboru dobrovolných hasičů a dalších. Tento projekt je v městě realizován několika kampaněmi, jako je Na kolo jen s přilbou, Vidíš mě (zaměřeno na používání reflexních prvků), bezpečná cesta do školy, mapování nebezpečných míst ve městě, zásady poskytování první pomoci a další. V roce 2011 byl Chrudimi udělen titul Bezpečná komunita od Světové zdravotnické organizace (WHO). Tento titul získala Chrudim jako druhé město v České republice a jako 171. ve světě, což je pro Chrudim obrovský úspěch. (Bezpečná komunita, 2015)

Město Chrudim podporuje iniciativu fairtrade, což volně přeloženo znamená férový obchod, který podporuje udržitelný rozvoj, nabízí férové obchodní podmínky pro malé výrobce a pěstitele a dodržuje lidské a pracovní práva. V roce 2014 se město Chrudim přidalo k této mezinárodní iniciativě a každoročně pořádá Férová snídaně, Chrudimský týden pro fairtrade, Férový piknik a další. (O kampani Fairtradové město a co znamená fairtrade, 2017)

Dalším projektem jsou Granty Zdravého Města, které mají sloužit jako podpora organizacím, institucím a aktivním občanům, kteří se chtějí podílet na naplňování komunitního Plánu zdraví a kvality života města Chrudim. Každý rok jsou vypsány témata grantů, o které je možno se přihlásit a po zvážení relevantnosti projektu městem je tento grant přidělen, či zamítnut. Například v roce 2018 byla vypsána grantová témata na podporu rozvoje občanské vybavenosti, prevenci sociálně nežádoucích jevů, na realizaci projektů v souladu s programem Zdraví 2020 a na globální zodpovědnost (odpovědnost vůči životnímu prostředí). (Granty ZM, 2016)

Město Chrudim se také zapojilo do projektu EMAS (Eco-Management and Audit Scheme), tedy do systému environmentálního řízení. Projekt EMAS ukazuje systém kvality řízení městského úřadu se zohledněním životního prostředí, které se musí brát v ohled při rozhodování a činnosti úřadu. Cílem je minimalizovat dopady na životní prostředí a tuto zprávu předat i občanům města. Jelikož Chrudim jasně deklarovala svůj postoj k problematice životního prostředí a udržitelného rozvoje ve městě a zavázala se ke každodennímu výkonu provozních činností tak, aby došlo ke snížení zatížení životního prostředí, získala ohodnocení od Ministerstva vnitra za inovaci ve veřejné správě za rok 2008. V roce 2010 dostala Bronzovou cenu za kvalitu ve veřejné správě za aplikaci systému EMAS. Město nadále v programu pokračuje a každoročně se na Fóru Zdravého Města vytyčí několik bodů, které podporují kvalitu životní prostředí. (EMAS: Projekty ZM: Chrudim,

2016) Město se také stará o své ovzduší a nechává si 2x týdně měřit teplotu, tlak vzduchu, sílu a směr větru, a to na dvou místech v Chrudimi – v zóně bydlení a v ulici Topolská, která je zatížena hustou dopravou. Tyto měření mají vypovídající hodnotu o kvalitě ovzduší, které je v Chrudimi ovlivněno především dopravou, jelikož se v její blízkosti nenacházejí žádné chemické provozovny. I díky těmto informacím město podporuje vystavění silničního obchvatu. (Měření ovzduší v Chrudimi, 2015)

Město Chrudim vstoupilo do iniciativy „Pakt starostů a primátorů“ v roce 2015 a navázalo tím na svou předchozí činnost v oblasti životního prostředí a zdraví obyvatel. Pakt starostů a primátorů je iniciativa Evropské komise vedoucí ke snížení emisí CO2. Město tak má činit hlavně v oblastech, které má pod kontrolou, jako je veřejné osvětlení, doprava, snížení spotřeby paliv a energie, využití spolupráce s dalšími partnery pro udržitelnou energetiku, podpora informovanosti občanů a navázání na projekt Smart Cities. (Pakt starostů a primátorů ve městě Chrudim, 2018)

Město aktivně spolupracuje při plánování s veřejností. Vždy, když se na úřadu města rozhodne o nějaké změně, svolá se široká veřejnost ke kulatému stolu, kde proběhne diskuze na dané téma. Pozvánky jsou vyvěšeny na webových stránkách města (www.chrudim.eu), v Chrudimském zpravodaji, a také se vylepují plakáty v okolí, které bude danou změnou postiženo. Město tak dává prostor občanům, aby se vyjádřili k dané změně a mají šanci ovlivnit chod města. Kulaté stoly jsou v Chrudimi velmi oblíbené a již mnoho projektů bylo těmito debatami ovlivněno. (Kulaté stoly: plánování s veřejností, 2014), (Rozhovor s koordinátorku projektu Zdravých Měst v Chrudimi)

V roce 2014 bylo veřejností vybráno 7 základních problémů:

1. Dokončit obytnou zónu v ulici k Presům včetně napojení na ulici Václavskou
2. Podporovat udržení sítě sociálních a zdravotních služeb v Chrudimi pro všechny cílové skupiny
3. Vybudovat cyklistické pruhy umožňující spojení strategických míst
4. Udržovat veřejnou zeleň, zajistit dostatek laviček a odpadkových košů na delších pěších cestách do centra města
5. Komplexně řešit centrum města (koncepce dopravy – parkování + přehodnocení omezení, občanská vybavenost a bydlení)
6. Řešit dopravu a parkování v okolí sportovišť – jejich napojení
7. Dokončit 2. etapu obchvatu

("10P" - CHRUDIM – NEJVĚTŠÍ PRIORITY DEFINOVANÉ 14.5.2014, 2014)

Město připravilo koncept řešení oblasti obytné zóny a nechalo si vypracovat zpracování studie. Následně se řešilo stavební povolení, veřejné projednávání a jednání s majiteli pozemků o jejich odkoupení. V roce 2018 byl tento cíl zapsán do územního plánu a dostavba by neměla trvat již dlouho. (Odůvodnění změny č. 2 územního plánu CHRUDIM, 2018)

Na základě žádosti o podporování a udržení sítě sociálních věcí město vytvořilo pracovní skupiny, které se zaměřily na problém záškoláctví na základních školách a na výchovné problémy dětí a mládeže. Dále vznikly projekty „Zažijme si prevenci“, „Zelená prevenci“, vzdělávací cyklus „Právo na každý den“ a projekt „Máme šanci na sobě pracovat“. Všechny tyto programy měly za cíl zlepšení informovanosti obyvatel o možnostech, které mají a k prevenci před drogovou a jinou závislostí. Město poskytlo přímě dotace subjektům, které poskytují sociální služby ve městě, zajistilo ostrahu na ubytovně a zajistilo provoz azylového domu. Vytvořila se úzká spolupráce mezi Městskou Policií, Policií ČR a s poskytovateli služeb ke zlepšení sociální prevence, zajistil se provoz městské noclehárny a město podpořilo činnost Centra sociálních služeb a pomoci Chrudim, která slouží hlavně seniorům. ("10P" - CHRUDIM – NEJVĚTŠÍ PRIORITY DEFINOVANÉ 14.5.2014, 2014)

Město za podpory Asociace měst pro cyklisty vytvořilo cyklostezky v ulicích Dašická a Na Podhůru, dále vytvořilo jízdní pruhy pro cyklisty mezi okružními křižovatkami Bohemia a Gulášek. ("10P" - CHRUDIM – NEJVĚTŠÍ PRIORITY DEFINOVANÉ 14.5.2014, 2014)

Na žádost udržení veřejné zeleně, zajištění laviček a odpadkových košů město zmapovalo parky a doplnilo je o chybějící mobiliář. Dále město vytvořilo mapu s vyznačenými místy umístění. ("10P" - CHRUDIM – NEJVĚTŠÍ PRIORITY DEFINOVANÉ 14.5.2014, 2014)

Komplexní řešení centra města bylo zpracováno v Regulačním plánu městské památkové zóny, jehož dokončení se předpokládá na konec roku 2018. Město průběžně upravovalo nařízení o placeném stání ve městě, podle potřeb města Chrudim. Dále město vypracovalo projektovou dokumentaci na parkovací dům v centru, tento projekt zatím nebyl realizován. ("10P" - CHRUDIM – NEJVĚTŠÍ PRIORITY DEFINOVANÉ 14.5.2014, 2014)

Napojení sportovních centra na okolní parkoviště bylo začleněno do územního plánování na rok 2015. ("10P" - CHRUDIM – NEJVĚTŠÍ PRIORITY DEFINOVANÉ 14.5.2014, 2014)

Na dokončení obchvatu byla zapotřebí spolupráce s Ředitelství silnic a dálnic, které odkoupilo potřebné pozemky a získalo stavební povolení. V současné době obchvat ještě není realizovaný, během roku 2018 byly prostory obchvatu prozkoumávány archeology a stavba zatím čeká na výsledky. ("10P" - CHRUDIM – NEJVĚTŠÍ PRIORITY DEFINOVANÉ 14.5.2014, 2014)

Během roku 2014 město uspořádalo „Týden pro fairtrade“, kde se podávaly ochutnávky fairtrade výrobků, probíhaly zde debaty na fairtrade, mezilidské vztahy a zdravý životní styl. (Týden s fairtrade 2014, 2014) Další akcí města Chrudimi byl „Den Země“, (Den Země 2014, 2014) při kterém probíhaly oslavy na Resselově náměstí, pod tuto akci spadal i každoroční sběr odpadků (Ukliďme svět) a akce „Nakrmte Hliníkožrouta“, která motivovala občany ke sběru hliníkového odpadu. (Nakrmte Hliníkožrouta – výzva 2014, 2014) Dále byly pořádány akce „Rozkvetlé město“, „Férový piknik“, „Světový den bez tabáku“, během kterého se přihlášení vydali na výlet do Krkonoš, „Den s Technickými službami“, „Národní dny bez úrazů“, „Evropský týden mobility a Evropský den bez aut“, „Biojarmark“, „Dny Zdraví“ a „Běh naděje“. (Akce 2014: akce a kampaně Chrudim, 2014)

V roce 2015 bylo veřejností vybráno 7 hlavních priorit:

1. Rozdělit dopravu z obchvatu města dopravním značením do doby vybudování jeho 2. etapy ve směru „Pardubice – Žďár“ přes Palackého ulici a ve směru „Pardubice – Vysoké Mýto“ po obchvatu
2. Vybudovat cyklostezku na Podhůru
3. Revitalizovat stávající areál Letního kina a využít pro kulturně-společenské akce
4. Zajistit volná pracovní místa pro zdravotně znevýhodněné
5. Zlepšit třídění odpadů ve městě s důrazem na bioodpad – zajistit kvalitní osvětovou kampaň v oblasti na třídění odpadů se zaměřením na předcházení vzniku odpadů a jejich minimalizaci
6. Vytvořit spojení cyklo-pěší Větrník – Topol a zpět (okruh) – využít přírodní rezervace Habrov ve vzdělávacích a rekreačních aktivitách
7. Zabývat se problémem bezdomovectví (osoby ležící na veřejných prostranstvích)

("10P" - CHRUDIM – NEJVĚTŠÍ PRIORITY DEFINOVANÉ 1.4.2015, 2015)

Město na základě požadavku o zmírnění dopravy otevřelo 1. etapu obchvatu, rozdělilo dopravu v úseku Pardubice – Žďár a v úseku Pardubice – Vysoké Mýto a vybudovalo okružní křižovatku u Medlešic. ("10P" - CHRUDIM – NEJVĚTŠÍ PRIORITY DEFINOVANÉ 1.4.2015, 2015)

Cyklostezku na Podhůru ovšem nebylo možné zrealizovat. Město vypracovalo studie na vybudování a oslovilo vlastníky lesů, které by to postihlo, ovšem kvůli nevyřízenému dědickému řízení se odkup pozemků pozastavil a cyklostezka není postavená dodnes. ("10P" - CHRUDIM – NEJVĚTŠÍ PRIORITY DEFINOVANÉ 1.4.2015, 2015)

Před revitalizací areálu Letního kina město provedlo dotazníkové šetření na získání návrhů od občanů města Chrudim. Dále město ustanovilo pracovní skupinu pro tento projekt a začalo výběrové řízení na architekta. Revitalizace nebyla doposud zhotovena, dne 9. dubna 2018 se opět sešla pracovní skupina a rozhodla o podobě areálu letního kina. (Dohoda o podobě areálu letního kina dosažena, 2018)

Město zajistilo volná pracovní místa pro zdravotně znevýhodněné ve spolupráci s úřadem práce. A to konkrétně jedno pracovní místo na OSV a další dvě místa v úseku zahradnických prací. ("10P" - CHRUDIM – NEJVĚTŠÍ PRIORITY DEFINOVANÉ 1.4.2015, 2015)

Zlepšení třídění odpadů s důsledkem na bioodpad bylo zpracováno v Plánu odpadového hospodářství a byly zajištěny hromadné svozy bioodpadu. Dále město uspořádalo dvě osvětové kampaně se zaměřením na předcházení vzniku odpadů. ("10P" - CHRUDIM – NEJVĚTŠÍ PRIORITY DEFINOVANÉ 1.4.2015, 2015)

Město započalo jednání s pozemkovým úřadem o vystavění cyklostezky v rámci komplexních pozemkových úprav, následovala beseda o využití Habrova s místní akční skupinou Chrudimsko. Následně byla zpracována projektová dokumentace a navázaná spolupráce se Státním pozemkovým úřadem a Ředitelstvím silnic a dálnic. Cyklo-pěší stezka však nebyla doposud vystavěna. ("10P" - CHRUDIM – NEJVĚTŠÍ PRIORITY DEFINOVANÉ 1.4.2015, 2015)

S problémem bezdomovectví se město vypořádalo hned několika způsoby. Nejprve zlikvidovalo nashromážděný majetek a materiál z míst, kde se bezdomovci shromažďují nejvíce, dále město navýšilo počet míst v noclehárně a snažilo se bezdomovce motivovat k získání noclehu v ubytovně. Během dne zřídilo město bezplatný teplý čaj a polévku a

dlouhodobě spolupracuje s bezdomovci a veřejností ke zlepšení stavu. ("10P" - CHRUDIM – NEJVĚTŠÍ PRIORITY DEFINOVANÉ 1.4.2015, 2015)

Dále se každoročně konal „Den Země“, „Chrudimský týden pro fairtrade“, „Férový piknik“, „Světový den bez tabáku“, „Národní dny bez úrazů“, „Evropský týden mobility a Evropský den bez aut“, „Dny Zdraví“ a nově i Osvětová roadshow – „Chrudim bez rakoviny“. (Akce 2015: akce a kampaně Chrudim, 2015)

V roce 2016 bylo veřejností vybráno 7 hlavních priorit:

1. Napojit silnici I/17 na silnici I/37 (severní obchvat)
2. Omezit rychlost v ulici Na Ostrově
3. Oživit centrum města během léta – živá hudba na Resselově náměstí pro všechny generace
4. Pokusit se zajistit vodu pro Chrudim bez vlivu zahraničního partnera
5. Revitalizovat (odbahnit) náhon v parku Střelnice
6. Řešit odtokové poměry v lokalitě Stromovka
7. Vyhledat nové místo pro vybudování skateparku

("10P" - CHRUDIM – NEJVĚTŠÍ PRIORITY DEFINOVANÉ 2.3.2016, 2016)

Zájem o propojení silnic I/17 a I/37 byl již dříve a je to naplánováno v rámci druhé části obchvatu. Ten prozatím není dokončen, a proto cíl ještě není splněný. (Obchvat Chrudim, 2018)

Omezení rychlosti bylo dosaženo, byla nainstalována dopravní zrcadla u výjezdů z parkovišť a připravuje se napojení sportovních areálů přímo na městský okruh, což by mělo snížit dopravní zatížení ve městě. ("10P" - CHRUDIM – NEJVĚTŠÍ PRIORITY DEFINOVANÉ 2.3.2016, 2016)

Během léta se město podílelo na pořádání několika akcí, a to jak koncertů pro mladé, tak i konáním tradičních akcí pro všechny generace. Akce se konaly převážně na Resselově náměstí, využity byly i Klášterní zahrady a další parky ve městě. ("10P" - CHRUDIM – NEJVĚTŠÍ PRIORITY DEFINOVANÉ 2.3.2016, 2016)

Na žádost se městu podařilo zajistit si vodu bez vlivu zahraničního partnera pomocí vytvoření smlouvy s dodavatelem Vodovody a kanalizace Chrudim a.s. a s Vodárenskou společností Chrudim a.s., obě společnosti jsou akciové a sídlí ve městě Chrudim. Smlouva je prozatím podepsána do roku 2030. (Komu patří voda v Chrudimi?, 2018)

Revitalizace velmi zapáchajícího mlýnského náhonu v parku Střelnice by byla velmi obtížná z městského rozpočtu. Proto poté, co se město domluvilo s vlastníky zasažených pozemků o jejich odkoupení, podalo žádost o dotaci z Operativního programu Životního prostředí, které jim vyhovělo a pokrylo většinu nákladů spojené s revitalizací. Dokončení stavby je naplánováno na konec dubna roku 2019. (Revitalizace náhonu v parku Střelnice může začít, 2017)

Na zlepšení odtokových poměrů v lokalitě Stromovka si město nechalo vypracovat návrhy a následně byla vybrána firma ENVIKONS, jejíž návrh zahrnuje i protipovodňová opatření. S realizací projektu se počítá po dokončení jednání s vlastníky zasažených pozemků. (Odůvodnění změny č. 2 územního plánu CHRUDIM, 2018)

Místo na vystavění skateparku již bylo vybráno a momentálně probíhá zpracování studie potřebné k výstavbě. Současný skatepark je v nevyhovujícím stavu a může ohrozit uživatele. Lokalita nového skateparku byla vybrána s pomocí lidí, kteří využívají současný skatepark. S výstavbou se počítá během roku 2019. (Nový skatepark v Chrudimi by mohl sloužit už za rok, 2018)

Každoročně také město pořádalo „Den Země“, „Chrudimský týden pro fairtrade“, „Férový piknik“, „Světový den bez tabáku“, „Evropský týden mobility a Evropský den bez aut“ a „Dny zdraví“. (Akce 2016: akce a kampaně Chrudim, 2016) Mimořádně se v roce 2017 v Chrudimi uspořádala obhajoba Místní Agendy 21, kde se kontroloval stav kvality života ve městě a hledaly se postupy ke společnému řešení problémů. Město uspořádalo veřejnou prezentaci o naplňování kritérií Místní Agendy 21, která byla hodnocena odbornou komisí ze zástupců Pracovní skupiny pro Místní Agendu 21. (Obhajoba Místní Agendy 21, 2017)

V roce 2017 bylo veřejností vybráno 6 hlavních cílů:

1. Urychlit rekonstrukce škol (ZŠ, MŠ, ZUŠ, DDM) – budovy, zahrady a hřiště
2. Restart letního kina
3. Vybudovat cyklostezku na Podhůru
4. Zajistit třídění bioodpadu
5. Revitalizovat dosud neřešené části náhonu – úsek podél letní plovárny
6. Vytvořit pracovní místa pro zdravotně postižené

("10P" - CHRUDIM – NEJVĚTŠÍ PRIORITY DEFINOVANÉ 22.2.2017, 2017)

Město investovalo do opravy elektroinstalace na Základní Škole Dr. J. Malíka, kde byla opravena kuchyň a vyměněna okna, dále proběhla rekonstrukce tělocvičny na Základní Škole Dr. V. Peška, Základní Umělecká Škola Dr. V. Peška dostala novou omítku a elektroinstalaci a v Domě Dětí a Mládeže bylo opraveno vytápěcí zařízení. Na opravu Mateřské Školy V. Nejedlého město získalo dotaci od Evropské unie, která pokryla část nákladů. Veškeré projekty mají naplánované dokončení během roku 2019.

Žádost na restart letního kina byla projednána s veřejností a následně byli osloveni architekti na vytvoření architektonického plánu. (Chrudimský zpravodaj 11/2017, 2017)

Cyklostezka na Podhůru nebyla zatím dostavěná, ale již probíhá výkup pozemků, je vypracovaná projektová dokumentace a probíhají jednání za účelem zabezpečení pozemků pro stavbu. ("10P" - CHRUDIM – NEJVĚTŠÍ PRIORITY DEFINOVANÉ 22.2.2017, 2017)

Město zajistilo třídění bioodpadu, již v roce 2016 pomocí hromadného svozu bioodpadu. Jelikož byla poptávka po třídění bioodpadu stále vyšší, město požádalo o dotaci z Operačního programu životního prostředí na projekt Podpora domácího kompostování města Chrudim, které bylo vyhověno. Momentálně město zdarma nabízí kompostéry k zapůjčení, k 8. říjnu 2018 bylo vypůjčeno přes 1.300 kompostérů. (Zaujal Vás kompostér na zahradě Vašeho souseda? I vy máte možnost si o ně požádat, 2018)

Město naplánovalo revitalizace náhonu ve Střeleckém parku a náhonu U Valchy, momentálně jsou vydané stavební povolení a čeká se na výstavbu.

Město také podporuje zaměstnávání zdravotně znevýhodněných občanů a již dříve vyhradila 3 pracovní místa speciálně určené pro osoby se zdravotním postižením. ("10P" - CHRUDIM – NEJVĚTŠÍ PRIORITY DEFINOVANÉ 22.2.2017, 2017)

Dále se město připojilo k mezinárodnímu svátku „Den Země“, uspořádalo „Dny zdraví“, „Evropský týden mobility a Evropský den bez aut“, „Světový den bez tabáku“, „Chrudim za udržitelný svět“ a „Chrudimský týden pro fairtrade“. (Akce 2017: akce a kampaně Chrudim, 2017)

V roce 2018 bylo identifikováno 9 hlavních priorit města:

1. Zajistit vhodný prostor pro vybudování Re-use centra (znovuvyužití odpadu) na území města Chrudim
2. Snížit rychlost v úseku Chrudim – Slatiňany (dle projektu ŘSD)
3. Vybudovat novou sportovní halu
4. Revitalizovat náhon Na Valše (plovárna)
5. Revitalizovat dětská hřiště a zahrady u škol a školských zařízení

6. Vyhledat prostor pro oplocenou louku pro psy
7. Obohatit kulturní program v rámci festivalu "Loutkářská Chrudim" (veřejné koncerty, hudební představení)
8. Snížit rychlost v ulici Na Ostrově na 30 km/h
9. Vytvořit živé nábřeží – relaxační místa, lavičky, přístup k vodě, méně parkoviště

("10P" - CHRUDIM – NEJVĚTŠÍ PRIORITY DEFINOVANÉ 21.2.2018, 2018)

Vyhodnocení projektů bude k dispozici během následujícího roku 2019.

Dále se město připojilo k mezinárodnímu svátku „Den Země“. Při této události město uspořádalo ve spojení se Střední školou zemědělskou a VOŠ Chrudim divadelní, taneční a hudební představení na téma klimatických změn. Dále město pod záštitou Zdravých Měst pořádalo „Chrudimský týden pro fairtrade“, „Světový den bez tabáku“, „Chrudim za udržitelný svět“, „Evropský týden mobility a Evropský den bez aut“ a „Dny zdraví“. (Akce 2018: akce a kampaně Chrudim, 2018)

3.6 Rozhovor s koordinátorkou projektu Zdravých Měst v Chrudimi

Další částí analýzy města Chrudimi v projektu Zdravá Města je rozhovor s koordinátorkou projektu Zdravých Měst paní Šárkou Trunečkovou. Rozhovor proběhl 7.11. 2018 formou osobního polostrukturovaného rozhovoru na městském úřadu v Chrudimi.

Paní Trunečková především popsala, jakým projektům se město věnuje a jak jsou financovány. Město Chrudim má vyčleněnou kapitolu ve svém rozpočtu výhradně na projekt Zdravá Města. Každoročně je to okolo 250.000 Kč a zahrnuje to provoz kanceláře, workshopy, plakáty a propagaci, ozvučení na akce a další provozní věci. Dále město přispívá školám, kde se každoročně pořádá hodnocení v rámci udržitelného rozvoje na školách ve vztahu k výchově a vzdělávání. To město pomocí 42 indikátorů vyhodnotí a na základě výsledků poskytne školám finance na nákup potřebných věcí.

Chrudim z projektu Zdravých Měst nejvíce využívá zkušeností a na základě těch si následně žádají o dotace. Při žádosti o dotace se vždy uvádí, že město realizuje projekt pro Místní Agendu a zároveň je součástí Zdravých Měst, ovšem ne vždy je to zohledněno. O dotace se žádá v odboru, kterého se to týká. Například když ve Fóru Zdravého Města vyšla

jako priorita revitalizace náhonu ve Stromovce, tak se tím zaobíral odbor regionálního rozvoje. Město většinu dotací předfinancuje a až posléze dotaci dostane.

Město Chrudim platí členský příspěvek, který je vypočítán podle počtu obyvatel násobené koeficientem 1,30 Kč, pro Chrudim to je přibližně 50.000 Kč. Město musí každoročně vyslat zaměstnance věnující se projektu Zdravá Města na 18 dní školení a tato školení jsou v rámci projektu Zdravých Měst zdarma. Chrudim je na nejvyšší úrovni a musí tedy mít zaměstnance, jehož plná pracovní náplň se věnuje projektu Zdravých Měst. Dříve byla města zvýhodněna s dosažením vyšší kategorie tím, že si mohla zažádat o vyšší dotaci, momentálně to tak není a kategorie města se nezohledňuje. Vyšší úroveň s sebou tedy přináší jen prestiž a spokojené obyvatele. Město Chrudim je součástí Národní sítě Zdravých Měst od roku 2001, v rámci čehož realizuje projekt Zdravá Města a zapojilo se i do Místní Agendy 21.

Město si zažádalo o pravidelné měření hluku, které souvisí i s automobilovou dopravou ve městě. V současné době je dokončena první část obchvatu, která z města odvedla většinu vozidel, která městem dříve projížděla. Původně Chrudimí projíždělo okolo 20.000 aut denně, což vedlo k vysoké nespokojenosti občanů. Projekt obchvatu byl financován z Ředitelství silnic a dálnic a část byla hrazena státem. Město v tomto projektu pomáhalo hlavně při jednání s veřejností.

V roce 2015 z Fóra Zdravého Města vyplynula priorita na vybudování cyklo – pěší stezky. Město se tak spojilo se Státním pozemkovým fondem, který měl v plánu vystavět cestu podél zemědělské oblasti a tyto dvě aktivity byly spojeny dohromady. Dnes tedy stojí cesta, která není označena jako cyklostezka, jelikož se po ní mohou pohybovat i zemědělské stroje, ale cíl obyvatel byl splněn. Záleží tedy i na tom, jak je město schopno komunikovat s ostatními subjekty a dokáže je navzájem propojovat.

Mezi nejúspěšnější projekty Zdravých Měst řadí paní Trunečková „Pakt starostů a primátorů“, který byl zaměřený na zpracování akčního plánu udržitelné energetiky na snížení emisí a CO_2. Tento projekt byl hodně složitý z pohledu dohledávání a zpracování informací. Jinak všeobecně vyšší úspěšnost mají tvrdé projekty, tedy revitalizace, nebo přestavby, kterých si občané sami všimnou. Velmi úspěšný byl projekt zřízení workoutové tělocvičny, který vzešl z Fóra Zdravého Města v roce 2013. Město tělocvičnu postavilo ze svého rozpočtu s přibližnými náklady 350.00 Kč.

Momentálně se předpokládá, že kladný ohlas bude mít revitalizace náhonu v parku Na Střelnici, kde se město snaží uplatnit adaptační přístup, tedy zpřístupnění vody veřejnosti a zařídit odpočinkové a relaxační místo.

Město každoročně pořádá Fóra Zdravého Města, kde se účast pohybuje okolo 150 lidí. Dříve se město potýkalo s problémem, že se fóra účastnili každý rok stejní lidé a neprodukovalo se mnoho nových nápadů. V posledních třech letech je tento trend prolomený a fórum navštěvují i mladí návštěvníci a lidé se pravidelně obměňují. Kromě tohoto pravidelného setkání s veřejností město pořádá i plánování s veřejností formou zasedání u kulatých stolů, nebo plánovacích setkání. Plánovací setkání se využívají, jedná-li se o typ projektu, který zasahuje do určité oblasti města, například při vystavění nového dětského hřiště, nebo zavedení jednosměrky v dané ulici. Forma setkání u kulatých stolů se využívá převážně na problematiky, které potřebují jasné výsledné stanovisko. Například naposledy se konalo setkání u kulatého stolu, kde se řešilo využití plastových, nebo papírových pytlíků na psí exkrementy. Po dlouhé diskuzi bylo dohodnuto na využívání plastových, jako finančně méně náročnějších. Pomocí těchto schůzí dává město prostor veřejnosti se vyjádřit k danému tématu a místní si na tento styl jednání zvykli a rádi ho využívají.

Město Chrudim se snažilo zajistit bezbariérové přístupy ve městě již před tím, než to bylo pro města povinné. I s tímto problémem se město spojilo s veřejností a vyslyšelo jejich návrhy. Dále zapojilo základní školu, jejíž žáci si vyzkoušeli město projet na invalidním vozíku a zmapovali tak problémová místa. Město řeší bezbariérovost v rámci komunitního plánování sociálních služeb, kde se s veřejností řeší bezbariérové vstupy do škol, zdravotnických zařízení, úřadů a dalších potřebných budov.

4. Porovnání příjmů získaných díky participaci v projektu Zdravých Měst

K porovnání využití financí získaných díky participaci v projektu byly využity závěrečné finanční účty měst a informace získané z rozhovorů. Je pravděpodobné, že město Třeboň bude mít nižší příjmy i výdaje, jelikož se projektu Zdravá Města věnuje jen částečně. Naopak město Chrudim dosahuje nejvyšší úrovně v rámci projektu Zdravých Měst a předpokládá se tak, že využije více možností na získání dotací za podpory projektu Zdravých Měst a zároveň do toho vloží i větší část svých peněz z rozpočtu.

4.1 Finanční přehled projektu Zdravá Města v Třeboni

Město Třeboň v roce 2014 vyhradilo na projekt Zdravá Města 100.000,00 Kč, z toho bylo využito 50.636,- Kč na osvětové kampaně, semináře, propagační materiál, veletrh neziskových organizací a další aktivity. Jihočeský festival zdraví, jakožto finančně nejnáročnější aktivita v rámci projektu Zdravých Měst, byl financován ze samostatné položky. Městu se podařilo získat dotaci od Jihočeského kraje, a to ve výši 20.000,- Kč, což pokrylo téměř 1/4 nákladů z celkových 76.764,- Kč. Celkové náklady města včetně Jihočeského festivalu zdraví tedy tvořily 107.400,00 Kč. (Zpráva o činnosti za rok 2014, 2014)

V roce 2015 město vyčlenilo 80.000,- Kč na projekt Zdravá Města, celkové náklady za rok tvořily 45.500,- Kč. Jihočeský festival zdraví byl financován ze samostatné položky, vyhrazené městským úřadem, jelikož žádost o dotaci nebyla úspěšná. Celkové náklady na festival tvořily 79.698,- Kč, a to dohromady s ostatními náklady na projekt Zdravá Města v roce 2015 činilo 125.198,- Kč. (Zpráva o činnosti za rok 2015, 2015)

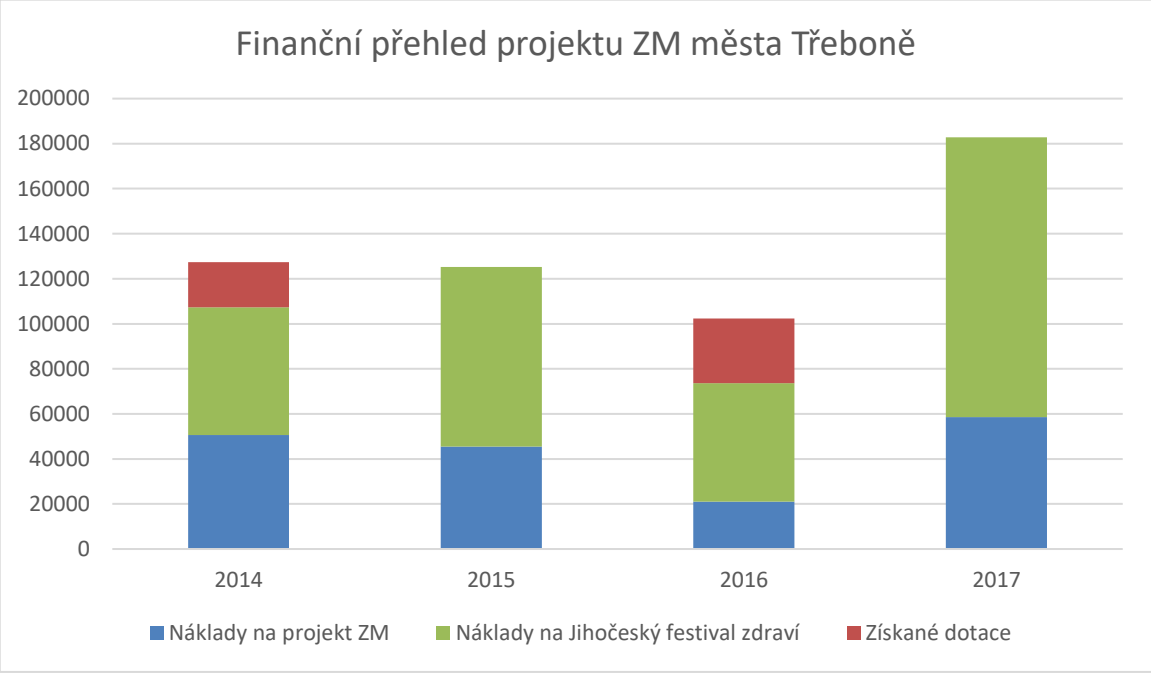
V roce 2016 město vyčlenilo na projekt Zdravá Města 70.800,- Kč, celkové náklady tvořily 21.000,- Kč. Na Jihočeský festival zdraví byla získána dotace od Jihočeského kraje, který tak přispěl částkou 28.650,- Kč. Celkové náklady na festival tvořily 81.314,- Kč, což dohromady s ostatními náklady na projekt za celý rok činilo 73.664,- Kč. (Zpráva o činnosti za rok 2016, 2016)

Z rozpočtu města na rok 2017 bylo na projekt Zdravá Města vyhrazeno 60.500,- Kč. Celkové náklady tvořily 58.635,- Kč. Jihočeský festival zdraví byl hrazen ze samostatné položky, v tomto roce nebyla podána žádost o dotaci, a tak město hradilo celkové náklady

ve výši 124.204,- Kč. Celkové náklady na projekt i s festivalem za rok 2017 činily 182.839,- Kč. (Zpráva o činnosti za rok 2017, 2017)

Třeboň má jen malé zkušenosti se získáváním dotací za pomocí projektu Zdravých Měst a má tak ještě velký potenciál, na rozšíření spektra využívání dotací. Projekt Zdravá Města může Třeboni poskytnout potřebné informace díky zkušenostem od ostatních měst.

Graf č. 1 – Finanční přehled projektu ZM města Třeboně

Zdroj: Vlastní zpracování na základě zpráv o činnosti města Třeboně v letech 2014–2017

4.2 Finanční přehled projektu Zdravá Města v Chrudimi

Rok 2014

Město Chrudim v roce 2014 mělo celkové náklady na projekt Zdravá Města ve výši 255.218,58 Kč. Tyto náklady se skládaly z následujících částí:

- Mzdy, materiál, služby občerstvení, dary, poplatky: 195.054,03 Kč
- Náhrady na realizaci projektů podpory zdraví: 29.618,- Kč
- Vzdělávání úředníků v komunikaci: 22.800,- Kč
- Náklady na soutěž rozkvetlé město: 7.746,55 Kč

Během roku 2014 Chrudim získala za pomoci projektu Zdravých Měst následující dotace:

- Neinvestiční dotace od Ministerstva vnitra z „Programu prevence kriminality“
  - Přijato: 55.000,- Kč
  - Vyčerpáno: 54.907,- Kč
- Neinvestiční dotace od Ministerstva životního prostředí na „Obnova parku Střelnice“
  - Přijato: 388.739,40 Kč
  - Vyčerpáno: 388.739,40 Kč
- Neinvestiční dotace od Státního fondu životního prostředí na „Obnova parku Střelnice“
  - Přijato: 27.767,10 Kč
  - Vyčerpáno: 27.767,10 Kč
- Investiční dotace od Ministerstva pro místní rozvoj na „Obnova lávky Střelnice“
  - Přijato: 699.845,- Kč
  - Vyčerpáno: 699.845,- Kč
- Regenerace parku Střelnice
  - Čerpání projektů od jejich zahájení ke dni 31.12.2014 celkem: 879.619,70 Kč
  - Dosud zaslané dotace na projekt: 416.506,50 Kč
  - Použití vlastních zdrojů města včetně nákladů na splácení úvěrů: 463.113,20 Kč
  - Stav realizace projektu: ukončeno

Celkově město Chrudim během roku 2014 přijalo 1.587.858,- Kč díky dotacím získané s podporou projektu Zdravých Měst. (Závěrečný účet města Chrudim za rok 2014, 2014)

Rok 2015

V roce 2015 činily celkové náklady na projekt Zdravých Měst 232.106,60 Kč. Tyto náklady se skládaly z následujících částí:

- Mzdy, materiál, služby, občerstvení, dary, poplatky: 199.808,60 Kč
- Náhrady na realizaci projektů podpory zdraví: 29.798,- Kč
- Náklady na soutěž „Rozkvetlé město“: 2.500,- Kč

Během roku 2015 Chrudim získala za pomoci projektu Zdravých Měst následující dotace:

- Neinvestiční dotace od Ministerstva vnitra z „Programu prevence kriminality“
  - Poskytnuto: 53.768,- Kč
  - Vyčerpáno: 53.768,- Kč
- Neinvestiční dotace „Místní agendou a strategickým řízením k naplňování principů udržitelného rozvoje a zvyšování kvality života obyvatel v Chrudimi“ – „Program švýcarsko-české spolupráce“
  - Poskytnuto: 2.378.364,- Kč
  - Vyčerpáno: 2.378.364,- Kč
- Investiční dotace od Ministerstva životního prostředí na „MŠ Topol 60 – zateplení objektu“
  - Poskytnuto: 1.555.170,19 Kč
  - Vyčerpáno: 1.555.170,19 Kč
- Investiční dotace od SFŽP na „MŠ Topol 60 – zateplení objektu“
  - Poskytnuto: 91.480,59 Kč
  - Vyčerpáno: 91.480,59 Kč

Celkově město Chrudim během roku 2015 přijalo 4.078.782,78 Kč díky dotacím získané s podporou projektu Zdravých Měst. (Závěrečný účet města Chrudim za rok 2015–1. část, 2015), (Závěrečný účet města Chrudim za rok 2015–2. část, 2015)

Rok 2016

Celkové náklady na projekt Zdravá Města v roce 2016 tvořily 245.103,43 Kč. Tyto náklady se skládaly z následujících částí:

- Mzdy, materiál, služby, občerstvení, dary, poplatky: 202.342,43 Kč
- Náhrady na realizaci projektů podpory zdraví: 29.630,- Kč
- Náklady na soutěž „Rozkvetlé město“: 6.000,- Kč
- Letní škola Zdravých Měst: 7.131,- Kč

Během roku 2016 Chrudim získala za pomoci projektu Zdravých Měst následující dotace:

- MA 21 - udržitelný rozvoj
  - Čerpání projektů od jejich zahájení ke dni 31.12.2016 celkem: 2.956.029,80 Kč
  - Dosud zaslané dotace na projekt: 2.512.625,28 Kč

- Použití vlastních zdrojů města včetně nákladů na splácení úvěrů: 443.404,52 Kč
- Stav realizace projektu: ukončeno

- Neinvestiční dotace od Ministerstva práce a sociálních věcí na pěstounskou péči
  - Poskytnuto: 1.028.000,- Kč
  - Vyčerpáno 1.383.274,74 Kč (víceletý projekt)
- Neinvestiční dotace „Místní agendou a strategickým řízením k naplňování principů udržitelného rozvoje a zvyšování kvality života obyvatel v Chrudimi“ – „Program švýcarsko-české spolupráce“
  - Poskytnuto: 134.261,28 Kč
  - Vyčerpáno: 1.008.883,18 Kč (víceletý projekt)
- Investiční dotace od SFDI na „Výstavba cyklostezky v ulici Dašická, Chrudim část od vjezdu SHELL k vjezdu EOP“
  - Poskytnuto: 535.000,- Kč
  - Vyčerpáno: 535.000,- Kč

Celkově město Chrudim během roku 2016 přijalo 4.209.886,56 Kč díky dotacím získané s podporou projektu Zdravých Měst. (Závěrečný účet města Chrudim za rok 2016– 1. část, 2016), (Závěrečný účet města Chrudim za rok 2016–2. část, 2016)

Rok 2017

Město Chrudim v roce 2017 mělo celkové náklady na projekt Zdravá Města ve výši 234.123,16 Kč. Tyto náklady se skládaly z následujících částí:

- Mzdy, materiál, DDHM, služby, občerstvení, dary, poplatky: 204.320,08 Kč
- Náhrady za realizaci projektů podpory zdraví: 29.803,08 Kč
- Náklady na soutěž rozkvetlé město: 10.000,- Kč

Během roku 2017 Chrudim získala za pomoci projektu Zdravých Měst následující dotace:

- Podpora domácího kompostování
  - Čerpání projektů od jejich zahájení ke dni 31.12.2017 celkem: 1.557.270,- Kč
  - Dosud zaslané dotace na projekt: 1.323.679,- Kč
  - Použití vlastních zdrojů města včetně nákladů na splácení úvěrů: 233.591,- Kč
  - Stav realizace projektu: probíhá

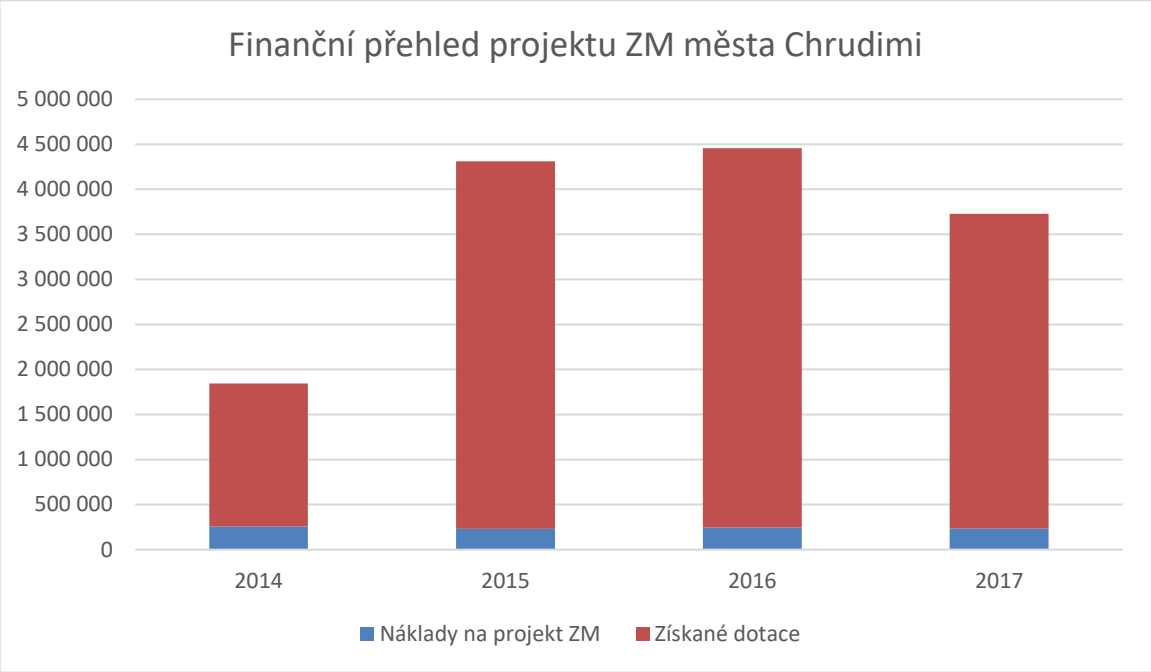
- Podpora sociální práce v obci Chrudim a ve správním obvodu obce s rozšířenou působností
    - Čerpání projektů od jejich zahájení ke dni 31.12.2017 celkem: 1.884.839,59 Kč
    - Dosud zaslané dotace na projekt: 1.790.360,04 Kč
    - Použití vlastních zdrojů města včetně nákladů na splácení úvěrů: 94.479,55 Kč
    - Stav realizace projektu: probíhá
- Efektivní řízení sítě pro ohrožené děti v ORP
    - Čerpání projektů od jejich zahájení ke dni 31.12.2017 celkem: 277.110,57 Kč
    - Dosud zaslané dotace na projekt: 263.255,02 Kč
    - Použití vlastních zdrojů města včetně nákladů na splácení úvěrů: 13.855,55 Kč
    - Stav realizace projektu: probíhá
- Dotace od Pardubického kraje na „Doprovodná infrastruktura v rekreačních lesích Podhůra“
    - Poskytnuto: 115.000,00 Kč
    - Vyčerpáno: 115.000,00 Kč

Celkově město Chrudim během roku 2017 přijalo 3.492.294,06 Kč díky dotacím získané s podporou projektu Zdravých Měst. (Závěrečný účet města Chrudimi za rok 2017–1. část, 2017), (Závěrečný účet města Chrudimi za rok 2017–2. část, 2017)

Město Chrudim má mnoho zkušeností se získáváním dotací a hojně je využívá. Získané dotace jsou určeny na tvrdé projekty, jako je oprava hrází, či parků, což by pro město samotné bylo velmi nákladné, ale zároveň i na měkké projekty podporující Místní Agendu 21, jako jsou dotace na efektivní řízení sítě pro ohrožené děti, na podporu sociálních prací ve městě Chrudimi a další.

Město Chrudim také vyhrazuje část ze svého rozpočtu přímo na Projekt Zdravá Města a mnoho projektů si financuje ze svého rozpočtu. Město Chrudim bere projekt Zdravá Města jako svou součást při vytváření dlouhodobých plánů a zároveň do plánování začleňuje hlavní priority z Fóra Zdravého Města, které je každoročně pořádáno. Chrudim se účastnila i nadnárodní spolupráce se Švýcarskem a svými úspěchy může jít příkladem pro další města, které mají zájem se aktivně zapojit do projektu Zdravých Měst.

Graf č. 2 – Finanční přehled projektu ZM města Chrudimi

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výročních zpráv měst Chrudimi v letech 2015-2017

Závěr

Tato bakalářská práce je zaměřena na projekt Zdravá Města, který je v České republice uplatňován již od roku 1994. Tento projekt zastřešuje Národní síť Zdravých měst ČR, což je certifikovaná asociace podporovaná řadou ministerstev, národních institucí, akademickými a odbornými pracovišti. Hlavní náplní tohoto projektu je prosadit zájmy udržitelného rozvoje na regionální a místní úrovni. K tomu jsou využívány Cíle udržitelného rozvoje OSN a dokument Zdraví 2020 WHO (Světové zdravotní organizace), dále se aplikují cíle daného státu, v České republice se jedná o rozvojový dokument Česká republika 2030.

V teoretické části jsou rozpracovány dva ekonomické směry zabývající se udržitelným rozvojem. Jako první je popsána neoklasická environmentální ekonomie, která vychází z předpokladů neoklasické ekonomie. Navazuje na myšlenku Roberta Solowa o udržitelném tempu spotřeby, šíření technologií a inovací, dále na teorii tržní rovnováhy a teorii blahobytu. Environmentální ekonomie zastává antropocentristický přístup, podle čehož se řídí i výpočet optimálního využití přírodního prostředí a s tím souvisejícího udržitelného rozvoje. Ekologická ekonomie vznikla jako alternativa pro neoklasickou environmentální ekonomii a kritizovala její antropocentristický přístup. Ekologická ekonomie považuje člověka za součást ekosystémů a klade důraz na provázanost životního prostředí s hospodářským systémem. Ekologičtí ekonomové prosazují koncept tzv. silné udržitelnosti, který předkládá funkci přírody s jejími přírodními zdroji za nenahraditelné a její substituce jinými formami kapitálu není možná.

Tato práce se dále zaměřovala na praktické využití projektu Zdravá Města, a to pomocí komparace dvou měst, Třeboně a Chrudimi. Záměrně bylo vybráno město Chrudim, které v projektu Zdravá Města dosahuje nejvyšší úrovně „A“ a město Třeboň, jakožto lázeňské město s ideálními podmínkami pro rozvoj projektu. V praktické části byly popsány aktivity měst v rámci projektu Zdravých Měst za posledních 5 let, byl proveden rozhovor s koordinátorkami projektu Zdravých Měst v obou městech a provedena analýza závěrečných finančních dokumentů měst. Výsledkem bylo potvrzení hypotézy, že město Chrudim získává více dotací a využívá je komplexněji. Město Chrudim každoročně získává dotace v řádech milionů korun, které jsou použity jak na tvrdé projekty (hlavně opravy stok, parků a škol), tak i na měkké projekty, jako je vzdělávání a prevence. Oproti tomu město Třeboň za posledních 5 let získalo dotace jen 2x, a to v obou případech na Jihočeský festival zdraví v rámci tisíců korun. Z těchto informací lze vyvodit závěr, že získané dotace pro

město Chrudim hrají značnou roli v městském rozpočtu, jelikož dotace byly využity převážně na projekty, které byly pro město finančně příliš nákladné. Město Třeboň má naopak ještě velký potenciál k lepšímu využití dotací skrze projekt Zdravá Města. Třeboň pořádá poměrně velké množství kulturních akcí i z důvodu vysoké turistické návštěvnosti, a právě na tyto akce by mohly být další dotace uplatněny.

Chrudim hodnotím jako město, které má oprávněně vysokou známku v rámci projektu, jelikož je vidět, že občané se aktivně podílí na chodu města a městský úřad názory občanů uznává a zapracovává je do své koncepce. Projekt Zdravá Města je v Chrudimi poměrně rozšíření díky mnoha aktivitám, které město s občany pořádá a také kvůli mnoha přestavbám a rekonstrukcím, které si občané v rámci Fór Zdravých Měst zvolili.

Třeboň je město, které se snaží zapojit do svého plánování širokou veřejnost a respektuje názory svých občanů. Z pravidelných Fór Zdravých Měst lze vyvodit problémy, se kterými se Třeboň neustále potýká, jako je zajištění zdravotnické kliniky a zlepšení života seniorů ve městě. Třeboň pořádá mnoho festivalů, osvětových akcí, byla vytvořena pocitová a bezbariérová mapa. Všechny tyto projekty se řadí mezi tzv. měkké, a tak by se Třeboň mohla do budoucna věnovat více tvrdým projektům.

Seznam použitých zkratek

10P	Deset problémů města
ČR	Česká republika
OSN	Organizace spojených národů
ZM	Zdravá Města

Seznam použitých obrázků a grafů

Použité obrázky:

Obrázek č. 1 – Mapa města Třeboně

Obrázek č. 2 – Mapa Pardubického kraje

Použité grafy:

Graf č. 1 – Finanční přehled projektu ZM města Třeboně

Graf č. 2 – Finanční přehled projektu ZM města Chrudimi

Seznam použité literatury:

Knižní zdroje:

COMMON, M a S STAGL. *Ecological Economics: An Introduction*. Cambridge: Cambirge: Cambridge University Press, 2005. ISBN 978-0521016704.

HOLMAN, R. a kolektiv 2005. *Dějiny ekonomického myšlení*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck

LOUDA, J a J JÍLKOVÁ. *Udržitelný rozvoj – ekonomický a politický pohled*. Praha: Alfa nakladatelství, 2012. ISBN 978-80-87197-59-2.

SAMUELSON, P.A. The Pure Theory of Public Expenditure. *The Review of Economics and Statistics*. 1954, 36.

SLAVÍKOVÁ, Lenka. *Ekonomie životního prostředí – teorie a politika*. 1. vyd. Paha: Nakladatelství Alfa, 2012. ISBN 978-80-87197-45-5.

SOLOW, R. M. The Economics of Resources or the Resources of Economics. American Economic Review, 1974.

ŠAUER, P. *Základy ekonomiky životního prostředí I*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství a vydavatelství litomyšlského semináře, 2008. ISBN 978-80-86709-13-0.

The Economics of Resources or the Resources of Economics. *The American Economic Review*. American Economic Association, 1974, 14.

Internetové zdroje:

"10P" - CHRUDIM – NEJVĚTŠÍ PRIORITY DEFINOVANÉ 14.5.2014. *Dataplán NSZM* [online]. 2014 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: https://www.dataplan.info/cz/chrudim/ocima-lidi/planovani-s-verejnosti/komunitni-plan-zdravi-a-kvality-zivota-chrudim-2014-2015?typ=10p

"10P" - CHRUDIM – NEJVĚTŠÍ PRIORITY DEFINOVANÉ 1.4.2015. *Dataplán NSZM* [online]. 2015[cit. 2018-12-03]. Dostupné z:

https://www.dataplan.info/cz/chrudim/ocima-lidi/planovani-s-verejnosti/komunitni-plan-zdravi-a-kvality-zivota-chrudim-2015-2016?typ=10p

"10P" - CHRUDIM – NEJVĚTŠÍ PRIORITY DEFINOVANÉ 2.3.2016. *Dataplán NSZM* [online]. 2016 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: https://www.dataplan.info/cz/chrudim/ocima-lidi/planovani-s-verejnosti/komunitni-plan-zdravi-a-kvality-zivota-chrudim-2016-2017?typ=10p

"10P" - CHRUDIM – NEJVĚTŠÍ PRIORITY DEFINOVANÉ 22.2.2017. *Dataplán NSZM* [online]. 2017 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: https://www.dataplan.info/cz/chrudim/ocima-lidi/planovani-s-verejnosti/komunitni-plan-zdravi-a-kvality-zivota-chrudim-2017-2018?typ=10p

"10P" - CHRUDIM – NEJVĚTŠÍ PRIORITY DEFINOVANÉ 21.2.2018. *Dataplán NSZM* [online]. 2018 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: https://www.dataplan.info/cz/chrudim/ocima-lidi/planovani-s-verejnosti/komunitni-plan-zdravi-a-kvality-zivota-chrudim-2018-2019?typ=10p

Akce 2014: akce a kampaně Chrudim. *Chrudim.eu* [online]. 2014 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.chrudim.eu/akce-2014/d-2288/p1=1979

Akce 2015: akce a kampaně Chrudim. *Chrudim.eu* [online]. 2015 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.chrudim.eu/akce-2015/d-2287/p1=1979

Akce 2016: akce a kampaně Chrudim. *Chrudim.eu* [online]. 2016 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.chrudim.eu/akce-2016/d-2286/p1=1979

Akce 2017: akce a kampaně Chrudim. *Chrudim.eu* [online]. 2017 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.chrudim.eu/akce-2017/ds-1320/p1=1979

Akce 2018: akce a kampaně Chrudim. *Chrudim.eu* [online]. 2018 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.chrudim.eu/akce-2018/ds-1352/p1=1979

Anifilm 2017. *Anifilm.cz* [online]. 2017 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.anifilm.cz/2017/cs/

Audit 2013. *Chrudim.eu* [online]. 2013 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.chrudim.eu/vismo/dokumenty2.asp?id_org=5429&id=2285

Bezpečná komunita. *Chrudim.eu* [online]. 2015 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.chrudim.eu/bezpecna-komunita/d-2300/p1=1945

Časové řady za jednotlivé správní obvody. *Český statistický úřad* [online]. 2017 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xe/casove-rady-za-jednotlive-spravni-obvody-orp

Den Země 2014. *Chrudim.eu* [online]. 2014 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.chrudim.eu/StaticFiles//cs/download/zdrave-mesto/den_zeme_2014_zaver_zpr.pdf

Dohoda o podobě areálu letního kina dosažena. *Chrudim.eu* [online]. 2018 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.chrudim.eu/dohoda-o-podobe-arealu-letniho-kina-dosazena/d-8471

EMAS: Projekty ZM: Chrudim. *Chrudim.eu* [online]. 2016 [cit. 2018-12-04]. Dostupné z: http://www.chrudim.eu/emas/d-2306/p1=1945

Fórum Zdravého Města rok 2012. *Mesto-Trebon.cz* [online]. 2012 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.mesto-trebon.cz/cz/mestsky-urad-trebon/zdrave-mesto-a-ma-21/forum-zdraveho-mesta/rok-2012-3.html

Fórum Zdravého Města rok 2014. *Mesto-Trebon.cz* [online]. 2014 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.mesto-trebon.cz/cz/mestsky-urad-trebon/zdrave-mesto-a-ma-21/forum-zdraveho-mesta/rok-2014-2.html

Fórum Zdravého Města rok 2015. *Mesto-Trebon.cz* [online]. 2015 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.mesto-trebon.cz/cz/mestsky-urad-trebon/zdrave-mesto-a-ma-21/forum-zdraveho-mesta/rok-2015.html

Fórum Zdravého Města rok 2016. *Mesto-Trebon.cz* [online]. 2016 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.mesto-trebon.cz/cz/mestsky-urad-trebon/zdrave-mesto-a-ma-21/forum-zdraveho-mesta/rok-2016-2.html

Fórum Zdravého Města rok 2017. *Mesto-Trebon.cz* [online]. 2017 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.mesto-trebon.cz/cz/mestsky-urad-trebon/zdrave-mesto-a-ma-21/forum-zdraveho-mesta/rok-2017-2.html

Granty ZM. *Chrudim.eu* [online]. 2016 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.chrudim.eu/granty-zm/d-2303/p1=1945

Historie: Chrudim. *Chrudim.eu* [online]. 2012 [cit. 2018-12-04]. Dostupné z: http://www.chrudim.eu/historie/d-1649

Historie města Chrudim. *Chrudim.info* [online]. 2018 Chrudim [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.chrudim.info/historie/chrudim/

Historie, Město Třeboň. *Mesto-Trebon.cz* [online]. 2017 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.mesto-trebon.cz/cz/historie-mesta-a-pamatky/historie.html

Chrudimský zpravodaj 11/2017 [online]. 2017 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.chrudim.eu/assets/File.ashx?id_org=5429&id_dokumenty=7737

Komu patří voda v Chrudimi?. *VS Chrudim* [online]. 2018 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: https://www.vschrudim.cz/cs/tiskove-zpravy/odpoved-na-caste-dotazy-10173

Kovolis Hedvikov: O nás. *Kovolis-Hedvikov.cz* [online]. 2018 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: https://kovolis-hedvikov.cz/o-nas/

Kronika města Chrudim za rok 2016. *Chrudim.eu* [online]. 2016 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.chrudim.eu/assets/File.ashx?id_org=5429&id_dokumenty=8064

Kulaté stoly: plánování s veřejností. *Chrudim.eu* [online]. 2014 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.chrudim.eu/kulate-stoly/d-2284/p1=1970

Lázně, Město Třeboň. *Mesto-Trebon.cz* [online]. 2017 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.mesto-trebon.cz/cz/historie-mesta-a-pamatky/lazne.html

Mapa města. *iTrebon.cz* [online]. 2014 [cit. 2018-12-11]. Dostupné z: https://www.itrebon.cz/mapa-mesta-a-parkovist_365.html?mobil=1

Měření ovzduší v Chrudimi. *Chrudim.eu* [online]. 2015 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.chrudim.eu/mereni-ovzdusi-v-chrudimi/d-2307/p1=1945

Mezinárodní program ZDRAVÉ MĚSTO WHO (WHO Healthy Cities). *ZdravaMesta.cz* [online]. 2018 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: https://www.zdravamesta.cz/cz/projekt-zdrave-mesto-who-who-healthy-cities-project

MHD Chrudim. *Chrudim.eu* [online]. 2017 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.chrudim.eu/mhd-chrudim/d-6652

Místní Agenda 21 [online]. [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/CENMSFVZ8VR3/$FILE/mistni_agenda21.pdf

Místní Agenda 21 - Ministerstvo životního prostředí. *Mzp.cz* [online]. 2018 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/mistni_agenda_21

Morový sloup Proměnění Krista. *Chrudim.info* [online]. 2017 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.chrudim.info/historie/chrudim/index.php3?stranka=morovysloup&lang=cz

Nakrmte Hliníkožrouta – výzva 2014. *Chrudim.eu* [online]. 2014 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.chrudim.eu/StaticFiles//cs/download/zdrave-mesto/nakrmte_hlinikozrouta_vyzva_2014.pdf

Národní síť Zdravých měst ČR: Jak Zdravá města v České republice podporují místní Agendy 21 [online]. 2001 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/MZPMSFHY740Z/$FILE/Ma4.pdf

Nový skatepark v Chrudimi by mohl sloužit už za rok. *Chrudimsky.Denik.cz* [online]. 2018 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: https://chrudimsky.denik.cz/zpravy_region/novy-skatepark-v-chrudimi-by-mohl-slouzit-uz-za-rok-20180213.html

O kampani Fairtradové město a co znamená fairtrade. *Chrudim.eu* [online]. 2017 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.chrudim.eu/o-nbsp-kampani-fairtradove-mesto-a-nbsp-co-znamena-fairtade/d-7816/p1=1945

Obchvat Chrudim [online]. 2018 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://obchvatchrudim.cz/

Obhajoba Místní Agendy 21. *Chrudim.eu* [online]. 2017 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.chrudim.eu/obhajoba-mistni-agendy-21/d-7793/p1=1979

Odůvodnění změny č. 2 územního plánu CHRUDIM. Brno: atelier URBI, 2018, ročník 2018. Dostupné také z: http://www.chrudim.eu/assets/File.ashx?id_org=5429&id_dokumenty=8514

Pakt starostů a primátorů ve městě Chrudim. *Chrudim.eu* [online]. 2018 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.chrudim.eu/pakt-starostu-a-nbsp-primatoru-ve-nbsp-meste-chrudim/d-8265/p1=1945

Pardubický kraj. *PardubickyKraj.cz* [online]. 2011 [cit. 2018-12-12]. Dostupné z: https://www.pardubickykraj.cz/gminy-z-rozszerzonymi-kompetencjami

Počet obyvatel v obcích – k 1.1.2018. *Český statistický úřad* [online]. 2018 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-see2a5tx8j

Program Zdravé Město Třeboň. *DataPlán NSZM* [online]. 2018 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: https://www.dataplan.info/cz/trebon

Přínosy pro členy NSZM. *Dataplán NSZM* [online]. 2018 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: https://www.dataplan.info/img_upload/f96fc5d7def29509aeffc6784e61f65b/prinosy-pro-cleny_web.pdf

REPORT OF THE UNITED NATIONS CONFERENCE ON ENVIRONMENT AND DEVELOPMENT [online]. 1992 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.un.org/documents/ga/conf151/aconf15126-4.htm

Revitalizace náhonu v parku Střelnice může začít. *Chrudimské noviny* [online]. 2017 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://chrudimskenoviny.cz/kategorie/zpravy/revitalizace-nahonu-v-parku-strelnice-muze-zacit

Silnice a dálnice – sčítání dopravy. *Ředitelství silnic a dálnic ČR* [online]. 2016 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: https://www.rsd.cz/wps/portal/web/Silnice-a-dalnice/Scitani-dopravy

Statistická ročenka Pardubického kraje 2017. *Český statistický úřad* [online]. 2017 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-pardubickeho-kraje-2017

Třeboň – lokalita vhodná pro život. *Mesto-Trebon.cz* [online]. 2018 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.mesto-trebon.cz/uploads/_mesto/ostatni/Trebon_lokalita.pdf

Třeboň, město v okrese Jindřichův Hradec. *Kurzy.cz* [online]. 2018 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: https://www.kurzy.cz/obec/trebon/

Týden s fairtrade 2014. *Chrudim.eu* [online]. 2014 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.chrudim.eu/StaticFiles//cs/download/zdrave-mesto/plakat-tyden-s-fair-trade_2014.pdf

United Nations Conference on Environment & Development: Rio de Janerio, Brazil, 3 to 14 June 1992 AGENDA 21 [online]. 1992 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/Agenda21.pdf

United Nations: Report of the World Comission on Environment and Development: Our Common Future [online]. In: 1987 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://worldinbalance.net/pdf/1987-brundtland.pdf

Úvodní stránka MA 21. *MA21.cenia.cz* [online]. 2018 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: https://ma21.cenia.cz

Vysoké školy – seznam vysokých škol Pardubický kraj. *Seznamskol.eu* [online]. 2016 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.seznamskol.eu/typ/vysoka-skola/?kraj=pardubicky

Zaujal Vás kompostér na zahradě Vašeho souseda? I vy máte možnost si o ně požádat. *Chrudim.eu* [online]. 2018 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.chrudim.eu/vlastnite-pozemek-v-chrudimi-nebo-ho-mate-pronajaty-a-hodi-se-vam-komposter-nevahejte-a-prihlaste-se-o-nej/d-7438

Závěrečný účet města Chrudim za rok 2014. *Chrudim.eu* [online]. 2014 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.chrudim.eu/StaticFiles/cs/download/zu-2014_cely.pdf

Závěrečný účet města Chrudim za rok 2015–1. část. *Chrudim.eu* [online]. 2015 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.chrudim.eu/StaticFiles//cs/download/zu-2015-1.-cast.pdf

Závěrečný účet města Chrudim za rok 2015–2. část. *Chrudim.eu* [online]. 2015 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.chrudim.eu/StaticFiles//cs/download/zu-2015-2.-cast.pdf

Závěrečný účet města Chrudim za rok 2016–1. část. *Chrudim.eu* [online]. 2016 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.chrudim.eu/assets/File.ashx?id_org=5429&id_dokumenty=7279

Závěrečný účet města Chrudim za rok 2016–2. část. *Chrudim.eu* [online]. 2016 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.chrudim.eu/assets/File.ashx?id_org=5429&id_dokumenty=7119

Závěrečný účet města Chrudimi za rok 2017–1. část. *Chrudim.eu* [online]. 2017 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.chrudim.eu/assets/File.ashx?id_org=5429&id_dokumenty=8760

Závěrečný účet města Chrudim za rok 2017–2. část. *Chrudim.eu* [online]. 2017 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.chrudim.eu/assets/File.ashx?id_org=5429&id_dokumenty=8765

Zdravé Město a MA 21. *Mesto-Trebon.cz* [online]. 2018 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.mesto-trebon.cz/cz/mestsky-urad-trebon/zdrave-mesto-a-ma-21.html

Zpráva o činnosti za rok 2014. *Město-Trebon.cz* [online]. 2014 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.mesto-trebon.cz/uploads/news/id6590/Zprava-o-cinnosti-za-rok-2014.pdf

Zpráva o činnosti za rok 2015. *Mesto-Trebon.cz* [online]. 2015 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.mesto-trebon.cz/uploads/news/id6591/ZPRAVA-O-CINNOSTI-ZA-ROK-2015.pdf

Zpráva o činnosti za rok 2016. *Mesto-Trebon.cz* [online]. 2016 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.mesto-trebon.cz/uploads/news/id7420/ZPRAVA-O-CINNOSTI-ZA-ROK-2016.pdf

Zpráva o činnosti za rok 2017. *Mesto-Trebon.cz* [online]. 2016 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: http://www.mesto-trebon.cz/uploads/news/id8406/Zprava-o-cinnosti-za-rok-2017.pdf

Seznam příloh

Příloha č. 1 Rozhovor s koordinátorkou projektu Zdravá Města paní Petrou Mejdrechovou

Příloha č. 2 Rozhovor s koordinátorkou projektu Zdravá Města paní Trunečkovou

Příloha č. 1 - Rozhovor s koordinátorkou projektu Zdravá Města v Třeboni paní Petrou Mejdrechovou

Z Evropského sociálního fondu se financují akce, při kterých se školí zaměstnanci a koordinátoři Zdravých Měst, Tyto projekty se nazývají Školy Zdravých Měst, na kterých koordinátory učí, jak zapojit veřejnost do městského plánování, ukazují úspěšné příklady a také touto formou jsou získávány informace o dalších projektech, kterých může město využít.

Pro činnost projektu v Třeboni není čerpáno moc dotací, většina nákladů je hrazena z městského rozpočtu, nebo se město snaží o přilákání sponzory. Jedinou dotaci, které město minulý rok získalo, byla dotace z Jihočeského kraje na Jihočeský festival zdraví ve výši 20.000. Jedná se o finančně nejnáročnější akci, a tak se město snaží získat finanční podporu. Národní síť Zdravých měst koordinátory pravidelně informuje e-maily o možnostech získání grantů a dotací, jedná se hlavně o krajské dotace, což je pro Třeboň výhodné, jelikož získání dotace je omezené polohou města. O dotacích z ministerstev většinou město ví, a tak e-maily od Národní sítě Zdravých měst jsou spíše informativní. Paní koordinátorka se stará především o neinvestiční akce, právě pracuje na projektu, který bude financován ze státního fondu životního prostředí: **Krajina a lidé**, státní fond životního prostředí bude financovat přednášky a exkurze do přírody pro koordinátory projektu. Dále se paní koordinátorka věnuje projektu **Rozvoj personální politiky na městském úřadě**, který je hrazený z Evropského sociálního úřadu – operačního programu zaměstnanost.

Letos si město žádalo o dotaci jen jednou, a to v rámci Jihočeského kraje na Jihočeský festival zdraví. Většina akcí, které město v rámci projektu pořádá se pohybuje v řádu tisíci korun, ročně stojí měkké projekty město okolo 30.000 Kč. Platí se především personál při osvětových akcích, nebo zajištění chodu akce.

Třeboň pořádá jednou ročně Fórum Zdravého Města, ze kterého vzejdou požadavky obyvatel na další rok. Jako úspěšný se hodnotí projekt na přestavění staré kotelny u internátu, kde bydlí středoškoláci, kterou chtěli přestavět na relaxačně – sportovní centrum. Město tedy odkoupilo pozemek a z rozpočtu města to přestavělo. Projekt Zdravá Města napomáhá tomu, že se lidé mohou veřejně vyjádřit, co by chtěli v městě změnit. Z fóra většinou vyjde méně problémů než maximálních 10, jelikož na fóru se určití 10 prioritních témat, pak se dá všech 20 témat do veřejné ankety a body, které se protnou, se budou řešit, tím se určuje směr, kam se město bude ubírat.

V Třeboni nedávno vznikl koncept pocitových map, které informují město o pocitech spojených s určitými místy. Z poslední pocitové mapy vyšlo nejhůře vlakové nádraží a padl požadavek na jeho přestavění, Nádraží je ale v majetku Českých drah, a tak může magistrát poslat podnět o přestavění, ale přestavba závisí jen na Českých drahách.

Všechny osvětové akce jsou pořádané především pro školy, nejvíce pro první stupně, kde se děti učí základním poznatkům. Letos byl spolu s nadačním fondem pro Vydru zorganizován Den Země a Červen bez úrazu.

Největší pořádaná akce pod záštitou Zdravých Měst je Jihočeský festival zdraví, který se letos konal po sedmé, budoucnost festivalu však není jasná kvůli změnění ve vedení z původní politické strany KDU-ČSL na ODS. Záleží především na politikovi, který se o projekt Zdravá Města stará a v Třeboni to byla poslední 3 roky paní starostka, která o to velmi pečovala. Od roku 1994 je Třeboň součástí Národní sítě Zdravých měst ČR, momentálně je Třeboň v kategorii „C“. Pro město plynou výhody z vyšší kategorie, jako je prestiž a lepší podmínky pro občany. Pokud by se Třeboň chtěla posunout výše, musí mít alespoň jednoho pracovníka na úřadě, který se plně věnuje projektu Zdravá Města, což v současnosti město nemá v plánu (paní Mejdrechová to má jen jako polovinu pracovní náplně).

Příloha č. 2 - rozhovor s koordinátorkou projektu Zdravá Města v Chrudimi paní Šárkou Trunečkovou

Chrudim má na financování projektu Zdravých Měst vyčleněnou kapitolu v rámci městského rozpočtu, zahrnuje se sem provoz kanceláře, což ročně činí okolo 240.000 Kč. Ve školách v Chrudimi se dělá pravidelně hodnocení v rámci udržitelného rozvoje ve vztahu ke výchově a vzdělávání, město to vyhodnocuje, má to 42 indikátorů a na základě toho, jak dopadnou získají školy finance na nákup věcí, které potřebují na tyto projekty.

Chrudim využívá zkušeností Zdravých Měst a na základě toho si žádá o dotace, funguje to v rámci úřadu a k dotacím se vždy připíše, že Chrudim realizuje projekt pro Místní Agendu 21 a že je součástí projektu Zdravá Města. Podle toho je dále dotace hodnocena.

Získané dotace na projekt spravuje paní koordinátorka a její kancelář, jinak se dotace přerozdělují podle odboru, kam putují

Chrudim si žádala o dotaci na revitalizaci náhonu, jelikož se jednalo o rozsáhlou a finančně náročnou akci. Město si o dotaci žádalo u odboru regionálního rozvoje. Po získání dotace si město rozpočet hlídá samo. Pokud město ví, jaká bude získaná částka, tak to město předfinancuje a až posléze je finanční obnos připsán na účet města. Dotace Chrudim žádá z Evropských fondů, krajských i národních.

Chrudim je součástí Národní sítě Zdravých Měst od roku 2001 a později začali uplatňovat Místní Agendu 21. Mezi léty 2016-2017 se Chrudim účastnila programu Švýcarsko-české spolupráce, program byl rozdělen na určité oblasti, např. řízení veřejné správy, propagační materiály, indikátory udržitelného rozvoje, semináře pro zastupitele, úředníky a veřejnost, EMAS (certifikovaný systém řízení) na úřad ve vztahu k životnímu prostředí a další.

Město si v rámci projektu Zdravých Měst zažádalo o měření hluku, což souvisí s výstavbou obchvatu, jelikož městem projíždělo velké množství aut. První část je hotová, ta složitější, nyní se dodělává část, která by se měla připojit na Slatiňany a automobilová doprava by se měla vyhnout Chrudimi úplně, městu se ulevilo už po 1. etapě, původně Chrudimí projíždělo 20.000 aut denně. Tranzity, které jedou na Žďár už do Chrudimi nejedou, obchvat byl financován od Ředitelství silnic a dálnic a od státu. Město pomáhalo s pozemkovými starostmi a papírováním.

Vysoká úroveň v projektu nemá tak velké výhody jako dříve, kdy členi ve vyšší kategorii si mohli požádat o více peněz, momentálně to tak není a nezohledňuje se úroveň (A/B/C/D). Města pravidelně platí příspěvek, Chrudim platí kolem 50.000 Kč, dostávají to

zpět v rámci výměny zkušeností, seminářů, školení. Je daných 18 dnů, které jsou potřeba na školení, tak se tohle bere jako bonus.

Nejúspěšnější projekt Chrudimi je asi **Pakt starostů a primátorů**, což bylo zaměření na zpracování akčního plánu udržitelné energetiky na snížení emisí a CO2. Projekt, který byl hodně složitý, než se zjistilo, kde najít údaje. Měkký projekt, jinak úspěšnější bývají ty tvrdé projekty. Bez dotace se podařilo vybudovat workoutovou tělocvičnu za 350.000 Kč, ta má obrovský úspěch, stojí přibližně 4 roky (z roku 2013 v desateru). Každý projekt je skvělý, například náhon na střelnici, snaží se do toho uplatnit adaptační věci, zpřístupňovat vodu veřejnosti, odpočinkové místo. Už se to posouvá, že strategické věci, které ve městě jsou se promítají do peněz potom.

Na desateru se účast pohybuje kolem 150 lidí, původně chodili jen starší lidi, ale postupně se to obměňuje i za nové a mladší lidi. Plánování s veřejností probíhá formou kulatých stolů, nebo plánovacích setkání. Podle typu projektu (regenerace parku, hřišť, silnic) se buď řeší problém v terénu, nebo formou kulatých stolů. V terénu se řeší problémy typu zavedení jednosměrek (podle ulice se dají pozvánky do schránek a do zpravodaje a řeší se, kde bude ta jednosměrka, měli by tam být zástupci strategických odborů – územní plán, životní prostředí, doprava), řeší se spíše praktické zkušenosti. Kulatý stůl se využívá, když se chce vydiskutovat nějaká problematika, kde je nutný jasný závěr, například, zda mít papírové, nebo igelitové pytlíky na psí exkrementy (řešila se cena).

Financují se hlavně aktivity, které vzešly z desatera, ale ne vždy jdou vyřešit (např. vystavění obchvatu), což město nemůže ovlivnit. Dále osvětové kampaně, vzdělávání úředníků, komunitní plánování, projekty na podporu zdraví na školách a další.